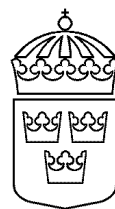

Torsdagen den 13 mars

Kl. 12.00 – 13.27
14.00 – 15.01

1 § Särskilt anordnad debatt om trygghetssystemens utformning

*Särskilt anordnad
debatt om trygghets-
systemens utformning*

Anf. 1 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Kärnan i den svenska välfärdspolitiken är våra kollektiva försäkringar. Grunden för dem är den generella välfärden och de principer som den bygger på:

Rättvisan, eftersom den omfattar alla. Jämlikheten, eftersom den omfördelar över livet, mellan olika grupper, från frisk till sjuk, från rik till fattig, från män till kvinnor.

Friheten, eftersom människor kan leva och utvecklas utan att en oförutsedd situation riskerar att bli förödande.

Den generella välfärden gör det möjligt för människor att frigöra sig. Den skapar oberoende och starka människor. Den är bra för enskilda människor men också en förutsättning för tillväxt och utveckling i vårt land.

Samhället står inför ständiga strukturförändringar. Den generella välfärden och våra gemensamma system ger oss möjlighet att möta förändringar med tillförsikt och framtidstro, inte med oro eller misstro.

Vi har valt en generell välfärdsmodell i Sverige eftersom vi vet att den ger mest till dem som behöver det bäst. Alla jämförelser visar att vårt val av modell ger minst andel fattiga.

De som är mer privilegierade än andra får solidariskt dela med sig. De som jobbar i arbeten som sliter på kropp och själ har lika möjligheter till ersättning och vård som de som har jobb som är stimulerande och berikande. Det är ett system som omfattar både direktörer och hembiträden, hemmafruar och IT-konsulenter.

Trygga livsvillkor ska vara till för alla, inte bara för några få. Den trygghet vi får i ett samhälle där alla har ett gemensamt intresse av hög kvalitet är till exempel sjukvård eller skola.

Den tryggheten får vi när våra gemensamma system backar upp oss i svåra situationer eller i olika skeden av livet: när vi får barn, när de ska gå till skolan, när vi blir svårt sjuka.

Gemensamma intressen innebär också minskade motsättningar mellan grupper. Det är ganska enkelt när man tänker på det. I ett samhälle där medborgarna har gemensamma intressen medverkar man till det gemensammas bästa. Det som är bra för mina barn är också bra för grannens ungar.

På så sätt skapar vi mer gemenskap, inte mer motsättningar.

Vi värnar vår gemensamma välfärd. I regeringens regleringsbrev till Riksförsäkringsverket står det att fusk och missbruk av olika socialförsäkringsförmåner ska minimeras. Det arbetet har ju pågått i alla år.

Historiskt kan vi se att fuskkontroller har visat att få fuskare upptäckts trots omfattande kontroller. Försäkringskassorna fattar årligen 50 miljoner beslut. Endast 200–400 ärenden har blivit polisanmälda för att personer uppsåtligt försökt lura till sig pengar.

Trots den låga siffran arbetar vi vidare med att ta nya initiativ. Nu arbetar Riksförsäkringsverket med att ta fram en samlad aktionsplan mot fusk och missbruk. Det handlar om intern kontroll och om utbildning av personal vid försäkringskassorna.

Det är bra. Vi tolererar inte att någon missbrukar våra gemensamma välfärdssystem.

Jag tycker att vi behöver göra en särskild översyn av fusket med tillfällig föräldrapenning. När Riksförsäkringsverket har analyserat sina uppgifter framgår det att andelen felaktiga ärenden ligger på 6,4 % på riksnivå. Även här tar vi nu fram en särskild kontrollstrategi.

Herr talman! Det går tydliga politiska skiljelinjer mellan oss och Moderaterna, som begärt denna debatt, när det gäller våra gemensamma välfärdssystem. Vi socialdemokrater har höga ambitioner när det gäller välfärdspolitiken – och det kostar. Vi tar ut hög skatt, men det är också välfärden värd.

Moderaterna å sin sida prioriterar alltid sänkta skatter före välfärd. Frågan blir då: Var ska ni skära ned? Vilka nivåer ska sänkas? Vad innebär det i så fall för den ensamstående mamman och hennes barn? Vad innebär det för vanliga löntagare? Vilket välfärdssystem vill Moderaterna egentligen ha?

Ni talar betydligt tystare om det i dag än vad ni gjorde för några år sedan.

Moderaterna använder sig av några få fuskare för att svartmåla hela den generella välfärden. Låt oss i stället prata om det verkliga problemet, nämligen att ni vill rusta ner vår gemensamma trygghet.

Jag frågar återigen Moderaterna, som har begärt denna debatt: Vad är det ni ska rusta ned? Är det skolorna eller sjukhusen? Ska ni minska barnbidragen eller bostadsbidragen? Hur ser egentligen den moderata välfärden ut?

Överger vi principen om våra gemensamma system är vi, enligt min uppfattning, på väg mot ett helt annat samhälle. Många kommer naturligtvis att klara sig, men inte alla. Vi kommer inte längre att kunna garantera goda livsvillkor för dem som har det svårast.

Det är en utveckling som jag inte vill ha.

Jag har ett mycket stort förtroende för människor. Jag tror att alla vill jobba och göra rätt för sig.

Herr talman! För oss som värnar om den generella välfärden är arbetet mot fusket oerhört viktigt eftersom det finns risk att fusket underminerar våra gemensamma system och eftersom det finns risk att de som är arbetslösa, sjuka eller tar hand om sina barn inte kan få det de behöver.

Med detta sagt om missbruk i systemen vill jag också poängtera att den stora utmaning som vi nu står inför är hur vi ska kunna minska ohälsan. En sak vet jag säkert: Sjukskrivningarna ska minskas genom att människor blir friskare, inte genom att göra dem fattigare.

Vi ska ha hög ambitionsnivå i våra gemensamma trygghetssystem även i framtiden. Vi ska fortsätta att bygga vår gemensamma välfärd. Grundpelarna för de svenska socialförsäkringarna har varit och är arbetslinjen trygghet i en föränderlig värld, jämlikhet och jämställdhet.

Detta val av principer för välfärdens uppbyggnad kommer också att ligga till grund för den nödvändiga ständigt pågående utvecklingen och förnyelsen av socialförsäkringarna.

(Applåder)

Anf. 2 STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Låt oss tala om de verkliga problemen, säger Berit Andnor, och övergår omedelbart till att prata om Moderaterna.

För Berit Andnor är det kanske Moderaterna som är problemet. För oss är det de galopperande sjukskrivningarna, att människor står i vårdköer, att försäkringskassan skickar tillbaka 200 miljoner kronor som skulle ha gått till rehabilitering av sjuka men som man inte förmådde hantera.

Statsrådet säger att hon vill ha friskare människor, inte fattigare. Men regeringens enda åtgärd för att få ned sjukskrivningarna är att flytta kostnaderna ur statsbudgeten och lägga dem på någon annan. Dölj sjukskrivningarna, är regeringens svar.

Ansvar för dem som av hälsoskäl inte kan arbeta bygger på att alla vi som kan verkligen jobbar. Det bygger på ett samhällsklimat som uppmuntrar arbete och ansvar.

Vi ser i dag ett politiskt skapat utanförskap, där människor som skulle kunna jobba och leva på sin lön nekas detta. I stället skattas man till bidragsberoende. Det förekommer att man motas in i förtidspensionering, socialbidragsberoende och långtidssjukskrivning. Det har blivit alldeles för lätt för politiker att skriva av människor som restposter i statsbudgeten.

Sjukfrånvaron motsvarar i dag 400 000 heltidsarbeten, och förtidspensioneringar och sjukbidrag ytterligare lika mycket. Men regeringen har inte ens en uppfattning om varför sjukskrivningarna har dubblats sedan 1997. Ohälsan har blivit en gökunge som gröper ur de ekonomiska trygghetssystemen och som hotar alla de goda välfärdspolitiska föresatser som vi har. Den kostar i dag mer än sjukvården.

Låt mig direkt säga att de allra flesta människor reagerar starkt mot alla former av missbruk. Samtidigt ser vi att förändrade attityder är en delförklaring till sjukskrivningarnas ökande. Det stora problemet är inte fusk utan det är att försäkringarna börjar tappa i legitimitet och felutnyttjas inte bara av människor utan också av myndigheter. Sjukskrivning har kommit att bli det enda andningshållet för många människor när pressen i livet blir för stor. Man är trängd.

Man kan av skatteskäl inte anpassa sin arbetstid, vara ledig en extra dag på egen bekostnad eller få hjälp med någonting där hemma. När man är maktlös både i hushållsekonomin och på jobbet, när man som låginkomsttagare betalar två tredjedelar av allt man tjänar i skatt, måste staten bekosta varje oförutsedd situation.

Grunden för att socialförsäkringarna ska vara pålitliga och robusta är att reglerna är tydliga, att reglerna respekteras både av människor och av myndigheter, så att försäkringarna används just bara för det som de är

avsedda för och att det sätt som försäkringarna används på följs upp, så att en felaktig användning inte slår rot. Annars urholkas legitimiteten mycket fort.

Vi ser att synen på ohälsa och när man kan sjukskriva sig verkar ha förändrats; kraven på självförverkligande genom jobbet likaså. Det vet vi genom olika undersökningar. 60 % sade till Temo att det är okej att sjukskriva sig även om man inte är så sjuk att man inte kan jobba. Nästan 3 av 10 kände någon som hade gjort just detta. Nästan hälften i samma undersökning sade att det var okej att sjukskriva sig på grund av familje-problem. 4 av 10 sade att det var okej att göra det för vantrivsel och 2 av 10 för stress på jobbet.

5 % medgav i den undersökningen att just de själva hade sjukskrivit sig utan att vara sjuka, men bland yngre var det nästan en tredjedel. Det anses bland dem okej att vara borta. Man har rätt att själv avgöra när. Tidningen Expressen har visat att en reporter kunnat sjukskriva sig med den egna viljan som enda önskan, inte på medicinsk grund.

Vi har i tidningar sett att sjukskrivning används vid konflikter med arbetsgivaren: vid lönekonflikter och vid konflikter om arbetsuppgifter. Vi har till och med sett att polisen i Dalarna hotar att massjukskriva sig i protest mot stationsnedläggningar.

Redan bilden av detta är ett problem. Många vet nog inte ens hur reglerna ser ut, men om andra glider, varför kan man inte göra det själv? Därför är kontroll faktiskt ett sätt att värna försäkringarnas överlevnad.

Det har historiskt funnits ett samband, vilket regeringen förnekar, mellan villkoren i sjukförsäkringen och sjukskrivningarnas storlek. Man kan också förmoda att det finns ett samband som innebär att ju tydligare reglerna är, desto lägre blir sjukskrivningarna. Om människor inte vet vad det kostar att sjukskriva sig en dag, lär man knappast heller ta intryck av det. Kostar det ingenting lär tröskeln sjunka.

Vi ser att sjukskrivningarna varierar starkt över landet. Vi har en enda sjukförsäkring, men den tillämpas mycket olika, och det är här också myndigheter som är problemet.

LO skriver i sin rapport *Alla behövs* att det knappast är så att människor är sjukare i Haparanda än i Danderyd. Höga förtidspensionstal är snarare en fråga om arbetsmarknadens funktionssätt – och hur vi använder försäkringen, lägger jag då till. Sjukskrivningarna är mycket fler där arbetsmarknadsläget är sämre. LO:s slutsats är att förtidspensionering till betydande del i dag är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Det är då viktigt att säga att lika konstruktiv och nödvändig som sjukskrivning är i samband med behandling och nedsatt arbetsförmåga, lika felaktig och kontraproduktiv kan sjukskrivningen vara om den ses som en generell lösning på livets övriga problem.

Den som är vän av en stark sjukförsäkring, statsrådet Andnor, vågar värna om den och om att den verkligen används just bara för de situationer där människor är sjuka och av det skälet inte kan jobba, men inte används för annan frånvaro. Detta är inte huvudorsaken till att sjukskrivningarna ökar, men det är en av orsakerna, och det måste regeringen våga ta tag i.

Herr talman! Det är bra att den här debatten har blivit av. Det är bra att vi diskuterar våra välfärdssystem och hur de används. Vi har vad gäller en anknytning som fanns med i begäran om debatten, frågan om fusk och överutnyttjande, från vår sida så sent som för några veckor sedan lagt fram en rapport som handlar om just fusk i skattesystem och om överutnyttjande av våra välfärdssystem.

Välfärdssystemen är ju till för alla men viktigast för dem som är svagast eller för de perioder i livet när vi är svaga. De är också viktigast för dem som ofta drabbas av inkomstbortfall snarare än för dem som sällan drabbas av sådana.

Vi har välfärd i form av verksamheter som skola, vård och omsorg och är helt beroende av att vi får in skatter som finansierar dessa. Vid inkomstbortfall kan vi finansiera välfärden på annat sätt, via avgifter som står i relation till den inkomst som vi har haft.

Vi som är mest för en bra välfärdsstat måste vara mest angelägna att bekämpa fusk, fel och överutnyttjande. Frågan om sjukskrivningarna är kanske den dominerande frågan, och jag tänker återkomma lite mer till den i nästa inlägg. Jag vill nu bara konstatera att under de år då långtids-sjukskrivningarna har mer än fördubblats, sedan 1997, har regeringen varit häpnadsväckande passiv. När det gäller ett av de största problemen i vårt land har den svenska regeringen gång på gång varit passiv och undfallande.

För den som vill ha välfärdssystem som leder till så lite fusk och överutnyttjande som möjligt finns det förstås många medel att använda. En väg är strukturreformer, att försöka utforma systemen så att tillfällena till fusk blir så små som möjligt. Pensionsreformen hade många inslag, och ett av dem var ett ökat samband mellan de avgifter som betalades in och de pensioner som man får på gamla dagar. Ett av skälen till att Hotell- och restaurangfacket var en av de organisationer som stödde reformen var nog att man kände problem med att övertyga alla dem som arbetade med verksamheten om att det är bra att arbeta vitt.

Vi har från Folkpartiets sida velat att pensionsreformens grundtankar på den här punkten också skulle finnas med i socialförsäkringarna. För några år sedan föreslog vi en stor socialförsäkringsreform med pensionsreformen som förebild, med mer av raka rör och samband mellan det som man betalar in och det som man får ut.

Det är förstås lättare att fuska med selektiva bidrag av typen bostadsbidrag än vad det är med system med generella bidrag. Det är svårare att kontrollera uppgifterna till grund för bostadsbidragen än att kontrollera antalet barn som man har. Det är därför sett ur den här synvinkeln och ur flera andra synvinklar önskvärt att växla över delar av bostadsbidragen till generella barnbidrag.

Att få ett bättre samarbete mellan försäkringskassorna och landstingen, som ju är ansvariga för sjukvården, är ett sätt att försöka åstadkomma att resurserna används på ett bättre sätt och att få mindre sjukskrivningar. Detta har i den svenska debatten kallats finansiell samordning, och vi har från Folkpartiets sida tjatat om en sådan i många år. Något som tydligen har hänt under de senaste veckorna är att det har lagts fram en departementsstencil som inte ens är en halvmesyr utan kanske en kvartsmesyr vad gäller möjligheterna för olika myndigheter att samarbeta.

Vi har lagt fram förslag om att man lättare ska kunna köpa hushållstjänster, innebärande att man skulle kunna få avdragsrätt liknande ROT-avdrag eller något sådant, så att människor i större utsträckning skulle kunna få vardagen att fungera bättre.

Det är också viktigt att göra det lätt att göra rätt. Vi har sedan många år tillbaka föreslagit att man skulle pröva en modell där människor enklare skulle kunna köpa tjänster av varandra med någon form av servicecheckar. Riksskatteverket talade väl om detta för fem, sex år sedan, men såvitt vi förstår händer det ingenting från regeringens sida på den punkten.

Vill man motverka fusk är förstås frågan om upptäcktsrisk central. Det som har visat sig vad gäller den tillfälliga föräldrapenningen för vård av sjuka barn har uppenbarligen, om man får tro statsrådet, nu lett till att man vill titta närmare på den. Det är bra därför att det leder till att upptäcktsrisken ökar.

Ett annat sätt att minska missbruk är förstås straff. Vi tycker för vår del att de förefaller vara fullt tillräckliga om man tittar på vad vi har för straff i Sverige för bedrägeri av olika slag. Det handlar mera om att det behövs mer anmälningar från försäkringskassorna och säkert mer åtal från åklagarna.

Ett sätt att minska användningarna av välfärdssystemen är förstås att sänka ersättningarna. Vi har för vår del varit med om att göra sådana förändringar. Vi var med om att införa karensdagen i början av 90-talet som ett vapen mot korttidssjukskrivningarna, men vi tycker inte att det finns några goda argument för att sänka ersättningarna nu för att åtgärda långtidssjukskrivningarna.

Moralbildning är också ett element som behövs för att minska missbruk. Det har redan nämnts från talarstolen att det i vissa avseenden har gått så långt att till och med ordningsmakten i ett av våra län helt nyligen tyckte att det kunde vara ett sätt i en konflikt att tala om att man skulle massjukskriva sig. Det är uppenbart att vi behöver tala mera om moral, både från denna talarstol, i skolan och på andra ställen.

Jag har nämnt flera tänkbara reformer, och jag skulle vilja fråga statsrådet, som jag tror har tre anföranden kvar i den här debatten, vad som händer med frågan om en socialförsäkringsreform. Är regeringen fortfarande nöjd med de system vi har, eller är man beredd att överväga det? Vad händer med frågan om hushållstjänster, och vad händer egentligen med frågan om den finansiella samordningen?

Anf. 4 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Efter åtta år med en socialdemokratisk regering är nästan var sjätte svensk sjukskriven eller förtidspensionerad. Läger vi till detta alla dem som är helt eller delvis arbetslösa får vi 1,5 miljoner människor som inte finns fullt ut på arbetsmarknaden varenda dag. Kostnaden för ohälsan är 113 miljarder kronor. Det är lika mycket pengar som hela sjukvården kostar i vårt land, och kostnaderna ökar fortfarande, även om ökningstakten börjar plana ut. Detta har ju inte inträffat plötsligt, utan det är en utveckling som har skett sedan 1997. År efter år har gått, kostnaderna har rusat i höjden och människor har farit illa i sjukskrivningsstatistiken och i rehabiliteringsköerna.

De flesta inser att orsakerna till de höga ohälsotalen är många, men regeringen tror uppenbarligen att förklaringen ensidigt kan hittas på arbetsplatserna. Efter åtta år vid makten, då svenska folket har blivit allt sjukare och utan att någonting har hänt, kommer nu *ett* konkret förslag: Arbetsgivaren ska betala 25 % av sjukskrivningskostnaderna. Men den plötsliga handlingskraften kommer inte av omsorg om de sjukskrivna utan för att rädda statsbudgetens utgiftstak och därmed slippa erkänna att man tappat greppet om statsfinanserna. Priset för detta misslyckande får nu de som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden betala. De får svårare att få ett jobb när arbetsgivarna tvingas vara än mer försiktiga med att anställa sådana som kan riskera att bli långtidssjukskrivna. Bilden av att socialdemokratin står på de svagas sida är falsk, och den måste avslöjas.

Vad regeringen gör är en privatisering av sjukförsäkringen. Det är egentligen ideologiskt ganska intressant att detta kommer från en regering som i andra fall är livrädd för att en läkare som anställs av ett privat vårdföretag ska komma i närheten av en patient. Men här övervältrar man alltså en fjärdedel av sjukförsäkringen i privata händer.

Det är självklart att arbetsgivaren ska ta sitt ansvar för att förebygga ohälsa. Arbetsmiljölagen ställer redan i dag stora krav på arbetsgivaren om förebyggande insatser. Här behöver vi göra mer för att leva upp till den lag som finns och kontrollera att den fungerar i praktiken.

Herr talman! Arbetslivsinstitutet har genomfört en studie som bekräftar att utbrändhet är minst lika vanligt hos arbetslösa och studerande som hos förvärvsarbetande. Risker att utveckla utbrändhet är nästan dubbelt så stor bland arbetslösa som bland arbetande. I en undersökning gjord av Gallup säger hälften av de tillfrågade med barn upp till sju år att de upplever sitt liv vid sidan om jobbet som mycket eller ganska stressigt. För dem som inte har barn är motsvarande siffra 27 %. Den senaste rapporten från Riksförsäkringsverket visar också att hälften av sjukskrivningarna beror på annat än arbete eller arbetsmiljö. Dessutom menar fler än hälften av de tillfrågade att de skulle kunna arbeta hel- eller deltid. Trots undersökningar som visar att en stor del av ohälsoproblematiken kan relateras till andra faktorer än arbetsplatsen ignoreras detta konsekvent av regeringen. Frågan är varför.

För en tid sedan fick vår partiledare, Alf Svensson, många sura kommentarer för att han påstod att alla som var sjukskrivna inte är sjuka. Nu talar alla om att det finns fusk i systemen och att systemen också överutnyttjas. Det är en del av den här debatten.

Självklart ska vi inte tro att huvudproblemet med ohälsan finns här, men det finns ett stort problem här. Framför allt är det, tror jag, att attityder förändras. Från att tidigare ha sagt: Läkaren har sjukskrivit mig, säger vi nu: Jag ska sjukskriva mig. Vi börjar betrakta sjukskrivningen som en rättighet, inte en möjlighet när vi blir sjuka. Här måste vi få i gång en samhällsdebatt om vårt eget personliga ansvar och vårt ansvar för de gemensamma pengar som vi har. Men för att problematisera det här är sjukskrivningen för många människor den enda ventilen när man har en mycket stressad tillvaro mellan dagishämtning, kravet på arbetsplatsen och kraven i livet i övrigt. Från vårt liv kan vi ju aldrig ta ledigt, men det går ju faktiskt att ta ledigt från jobbet.

Ohälsotalen är alltså inte ett uttryck för försämrade arbetsförhållanden utan en konsekvens av hela vår livssituation och våra värderingar. Det samhälle som nuvarande regering har skapat har lett till den här utvecklingen, och Socialdemokraterna har också ett ansvar för detta. Sjukvårdspersonalen kan inte välja bland flera arbetsgivare och därmed inte påverka sina arbetsvillkor. Stressade småbarnsföräldrar kan vare sig gå ned i arbetstid eller välja att vara hemma längre än föräldraförsäkringen ger möjlighet till. Köerna i sjukvården är fortfarande orimligt långa. Det höga skattetrycket gör att många har svårt att leva på sin lön och hamnar i bidragsberoende och ekonomisk stress.

Så min vädjan till regeringspartiet är: Låt inte akuta behov av att rädda utgiftstaken förstöra möjligheterna att vidta rätt åtgärder för att minska ohälsan och ta itu med bristerna i socialförsäkringssystemen. Systemen måste bli robustare och enklare, måste samordnas med varandra på ett bättre sätt och klara framtidens utmaningar när befolkningen blir allt äldre och andelen förvärvsarbete blir allt lägre. Låt oss samlas kring en reformering av sjukförsäkringssystemen och hela socialförsäkringssystemet. Vi gjorde det kring pensionssystemet. Vi kristdemokrater är beredda att medverka till en blocköverskridande samverkan för bra lösningar för Sverige.

Anf. 5 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! Det är lika bra, tror jag, att jag erkänner på en gång: Jag har fuskat i sjukförsäkringen. Jag har gått till jobbet trots att jag haft feber och varit förkyld. Och herr talman, jag är inte den enda i Sverige som har fuskat på det sättet. Närmare 70 % av alla försäkrade i landet har gått till jobbet trots att de är sjuka under det senaste året. Nära 20 % har gjort det mer än fyra gånger det senaste året. En stor anledning till det är förstås karensdagen och vad den innebär för dem som har låg inkomst. En annan orsak är att man inte vill lämna arbetskamraterna på arbetsplatsen i sticket.

Moderaterna har begärt en särskild debatt om hur vi ska motverka att de gemensamma trygghetssystemen ska missbrukas. Jag skulle vilja veta hur Moderaterna tänker komma till rätta med det fusk som den höga sjuknärvaron innebär. Det är nämligen just den höga sjuknärvaron som är en av anledningarna till att människor så småningom blir långtidssjukskrivna. Av dem som blir långtidssjukskrivna vet vi att de flesta är kvinnor inom offentlig sektor. Kroppen slits ut genom för tunga lyft inom till exempel äldreomsorgen och förskolan. Och problemet är faktiskt inte bara, som Moderaterna skriver, att allt färre ska försörja alltfler. Det stora problemet, som vi ser det, är att allt färre ska jobba alltmer.

Lågkonjunkturen på 1990-talet ledde till stora personalminskningar, omorganisationer, nedskärningar och arbetsutvidgning. Människor har slitit hårt i slimmade och underbemannade organisationer. Sjuknärvaron har varit hög, som jag sagt tidigare, och övertidsarbetet har varit omfattande. Otrygga anställningar, som timvikariat och projektanställningar, har blivit allt vanligare under denna period. Viktiga återhämtningstider, som pauser och tid för reflexion, har försvunnit. Arbetsgivare har inte tagit sitt ansvar för att utveckla ett systematiskt arbetsmiljöarbete, genomföra rehabiliteringsåtgärder eller använda sig av främjandelagen. Det sociala ansvaret har brustit, och de fackliga organisationerna har inte

förmått att axla sitt ansvar för en sund utveckling i arbetslivet. Samtidigt har politiska beslut och avregleringar inneburit minskade möjligheter till arbetsmiljöutbildning, neddragning av företagshälsovården och färre regionala skyddsombud.

Denna situation gäller för hela arbetsmarknaden, men anställda i kommuner och landsting har drabbats särskilt då en stor grupp av de anställda har som uppgift att möta andra människors omsorgsbehov. Det gör man oftast med sin egen kropp som verktyg – och sitt eget psyke också för den delen. Det är därför inte förvånande att just kommuner och landsting har den högsta sjukfrånvaron. Det är där kvinnorna arbetar. Det är där de stora nedskärningarna har skett.

Det är inte bara arbetslivet som genomgått stora förändringar, utan även samhället i stort har förändrats drastiskt. Alltfler upplever allt oftare att tiden inte räcker till. Detta har uttryckts som att ”vi springer och springer utan att veta vart vi ska och med ambitionen att sätta rekord på sträckan”.

Nedskärningarna i offentlig sektor drabbar inte bara dem som arbetar där, utan de påverkar också dem som är beroende av dagis eller äldre-vård. Många har upplevt, och upplever, en stark oro för om deras barn har det bra eller om deras äldre anhöriga kommer att få hjälp. I hög grad drabbar denna oro och stress kvinnor, som fortfarande tar det största ansvaret för hemmet, barnen och de äldre.

Sammantaget har vi en bild i dag där människor på grund av nedskärningar tvingas arbeta ibland dubbelt så mycket samtidigt som kraven i samhället ökar. Och i detta läge begär Moderaterna en debatt om fusk. Moderaterna skriver att en Temoundersökning visar att sex av tio anser att det är acceptabelt att sjukskriva sig även om man inte är så sjuk att man inte kan arbeta. Att människor anser att någonting är acceptabelt kan knappast kallas för fusk, och det är inte heller något som kan bli föremål för vare sig kontroll eller straff. Det som inte sägs i denna begäran är att samma Temoundersökning visar att endast 5 % svarar att de själva någon gång under det senaste året varit sjukskrivna utan att egentligen vara så sjuka att de inte kunde arbeta.

Det är egentligen det här som är intressant. I stället för att förhindra att människor blir sjuka, genom att till exempel driva bättre arbetsmiljöarbete och se till att förskola, vård och omsorg får mer resurser, föreslår Moderaterna att vi ska sänka ersättningsnivåer och skatter. I stället för att se till att vi har en fungerande gemensam välfärd lägger Moderaterna hela skulden på individen. Det är individens fel att han eller hon blir sjuk. Det låter nästan som en Livets Ord-predikan som cirkulerade för några år sedan. Du blir sjuk för att du inte tror tillräckligt mycket! Inte tror på vad? Jo, på sänkta ersättningsnivåer, fler karensdagar och lägre skatter.

Anf. 6 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Från Centerpartiet anser vi att tre principer måste vara vägledande när vi debatterar framtidens trygghetssystem.

För det första måste arbetslinjen gälla. Målet att människor ska komma tillbaka till arbete bör vara jämställt med inkomstryggheten. Det innebär att vi måste förstärka karaktären av omställningsförsäkring i a-kassan och rehabilitering i sjukförsäkringen.

Prot. 2002/03:71
13 mars

*Särskilt anordnad
debatt om trygghets-
systemens utformning*

För det andra ska trygghetssystemen omfatta alla. Därför måste en reform också se till tryggheten för dem som i dag delvis står utanför. Det gäller egenföretagare, en del nya svenskar, studenter och ungdomar som inte kommit in på arbetsmarknaden.

För det tredje måste trygghetssystemen vara ekonomiskt hållbara. Man måste därför se över skenande kostnader och hur den bördan ska fördelas mellan de försäkrade, företagen och det offentliga.

Vi i Centerpartiet anser att socialförsäkringarna inte är anpassade efter dagens anställnings- och sysselsättningsformer. I dag har bara drygt hälften av alla i arbetsför ålder fast anställning. Närmare en femtedel av arbetskraften har tillfälliga eller osäkra anställningsförhållanden eller är egenföretagare. Resten – en fjärdedel – befinner sig helt eller långvarigt utanför arbetslivet. Andelen livslånga och fasta anställningar minskar till förmån för projektanställningar och konsultverksamhet.

Trygghetssystemen måste därför förändras. De nuvarande transfereeringssystemen är inte anpassade för personer som startar eget, som självvalt eller i brist på alternativ har lösare anställnings- eller anknätningsformer, eller som har varierande inkomster över livet. Regelverket är snårigt, och försäkringarna för egenföretagare är inte harmoniserade med regelverket för traditionella anställningar.

Herr talman! Det är dags att tillsätta en parlamentarisk utredning som förutsättningslöst ser över de ekonomiska trygghetssystemen. Socialförsäkringarna måste vara anpassade efter dagens anställnings- och sysselsättningsformer. För att framtida ekonomiska trygghetssystem ska vara långsiktigt hållbara är det viktigt att de stöds av en bred politisk majoritet i likhet med den överenskommelse som ingicks i samband med reformeringen av pensionssystemet. Jag ställer därför en rak fråga till statsrådet Berit Andnor: Är du beredd att här och nu ställa upp på en parlamentarisk utredning, eller tänker du fortsätta att lappa och laga i trygghetssystemen?

Som statsrådet känner till har Centerpartiet vid många tillfällen lyft fram frågan om bristerna i trygghetssystemen för småföretagare. Varför kommer inte regeringens förslag? För Centerpartiet är lika villkor en självklarhet.

När det gäller trygghetssystemen för egenföretagare är det särskilt angeläget att översynen sker omgående. Det är mycket viktigt att egenföretagare får en inkomstrygghet som är likvärdig med den som gäller för löntagare.

Det är inte rimligt att en företagare har sämre villkor än anställda när hon eller han är sjukskriven, arbetslös, tar hand om sjuka barn eller är föräldraledig. Det är rimligt att egenföretagare får rätt till ersättning vid tillfällig föräldraledighet på samma villkor som anställda.

Herr talman! Det finns ytterligare en grupp i vårt samhälle där osäkerheten är stor. Det gäller alla de personer som arbetspendlar över nationsgränserna. Centerpartiet vill att regeringen redovisar vilka åtgärder man tänker vidta för att även dessa personer ska inrymmas i trygghetssystemen. Det gäller rättigheter vid arbetslöshet, utbildning och beskattning, samt sociala rättigheter. Alltför personer rör sig mellan våra nordiska länder, inom EU, och i hela världen. Därför är det angeläget att regeringen ger dessa frågor hög prioritet.

Herr talman! Trygghet är något som vi alla önskar oss och behöver, antingen det gäller generellt i livet eller när vi behöver extra ekonomiskt stöd under en viss period i livet.

När man nämner ordet ”trygghet” tänker man på olika saker utifrån vilka erfarenheter man har i livet. En del tänker på ekonomisk trygghet när man blir sjuk, arbetslös, får barn eller blir pensionär. Andra tänker på trygghet i form av att ha människor i närheten som bryr sig.

Vilka är trygghetssystemen till för? Jo, för dem som på ett eller annat sätt behöver ekonomiskt stöd under en viss tid i livet. Det är en försäkring om att inte behöva bli utslagen om man till exempel blir sjuk eller arbetslös.

Jag är glad över att vi har ett system där vi inte är beroende av hur mycket pengar vi tjänar för att få tillgång till vård eller för oss i Sverige andra självklara saker.

Riksförsäkringsverket har gjort en studie, *Psykosocial arbetsmiljö och långvarig sjukskrivning*, som bland annat handlar om olika riskfaktorer för sjukskrivning. Många av de sjukskrivna uppgav att de upplevde höga krav, låg kontroll och dåligt socialt stöd på sina arbetsplatser. Som ytterligare en riskfaktor nämndes ekonomiska problem. De kan som bekant uppkomma om man inte får rätt till ersättning.

Det finns också forskare som slår fast att sjukförsäkringssystemen inte överutnyttjas eftersom de människor som är långtidssjukskrivna verkligen är sjuka. Det beror på att de faktiskt har varit på sina jobb när de kanske inte skulle vara det, till exempel när de är sjuka.

Ofta i debatten hörs frågeställningen om en person verkligen har rätt till sjukpenning eller inte. En person kanske i stället skulle ha arbetslöshetsersättning eller annan ersättning. Diskussionen landar bland annat i om det verkligen är sjukdom som man har när ersättning betalas ut.

Särskilda försäkringsläkare finns anställda på försäkringskassorna för att speciellt bedöma om en person är sjuk. Nu aviseras att vi ska få ännu fler sådana läkare. Det ska också läggas in mer utbildning just i försäkringsmedicin under tiden man utbildar sig till läkare.

De som drabbas av sjukdom skickas ibland runt i systemet. De upplever inte att någon ser det egentliga problemet som de har. För den drabbade upplevs det dessutom som enormt kränkande att bli ifrågasatt om man verkligen är sjuk eller inte.

Många gånger syns det inte utanpå om man har drabbats av till exempel en utmattningsdepression. Dessutom kan den närmaste omgivningen vara oförstående och ifrågasätta varför grannen till exempel är hemma och inte går till jobbet. Om någon däremot har ett brutet ben kan man se att personen är drabbad.

Det finns ett litet problem till. När en långtidssjuk äntligen kommer igång och ska till att börja arbeta tänker den personen kanske så här: Hur ska jag klara av det här? Hur ska jag orka att ställa upp? Han eller hon kan visserligen arbetspröva. Men det är snart nog dags att starta på allvar.

Då är det inte individens kapacitet som räknas. Det är systemen som säger: Du kan välja att arbeta 25 %, 50 % eller 75 %. Flera långtidssjukskrivna med utmattningsdiagnoser som jag har träffat har påtalat att just de valmöjligheterna har gjort att de inte har kommit i gång tillräckligt

snabbt. De skulle vilja att till exempel kunna starta med 10 % i taget för att orka med.

Har vi ett system som är till för den enskilde, eller är det kanske så att det är personen som är till för systemet? Ibland frågar vi oss det. Miljöpartiet anser att det är systemet som ska vara till för den enskilde. En människa som behöver hjälp ska inte behöva oroa sig för att den inte ska få en hjälp som behövs.

Det kanske är dags att man börjar tänka utifrån individens perspektiv. Kanske skulle man ta sig en funderare på om det inte är dags att slå ihop arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring för att spara på mänskligt lidande. Det skulle dessutom kanske spara på transfereringssystemen, det vill säga när man flyttar runt pengar.

Ett talande exempel är konstnärer och villkoren när de blir sjuka. De är förlorare i pensionssystemet. De har svårt att uppge rättvisande sjukpenninggrundande inkomster. De har låg föräldrapenning på grund av att de har ojämna inkomster. Är det någon som har sett en gravid balletdansös någon gång? Man skulle till exempel kunna ha föräldrapenning under längre tid av graviditeten just för dem.

Detta gör att man nog behöver se över systemen. Jag återkommer till det.

Anf. 8 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! För oss som värnar våra gemensamma välfärdssystem är arbetet mot fusk oerhört viktigt. Det betonade jag också i mitt inledningsanförande. Missbruk tolereras inte. Det genomförs en rad olika insatser som Riksförsäkringsverket tillsammans med andra myndigheter är ansvarig för.

Min fråga mot bakgrund av att denna debatt har begärts är: Vad är det mer som ska göras? Vad är det för ytterligare insatser som ska vidtas i denna fråga, enligt Sten Tolgfors uppfattning? Problemet, Sten Tolgfors, är inte Moderata samlingspartiet som parti. Problemet är den politik som moderaterna står för. Det är en politik som egentligen syftar till att skapa helt andra välfärdssystem, som inte är gemensamma, inte är solidariskt finansierade och som i sin förlängning leder till orättvisor och ojämlikhet i samhället.

Sten Tolgfors påstod att vi genom bidrag driver en politik som innebär att vi nekar människor att arbeta. Därefter fortsätter Sten Tolgfors med att säga att sjuka människor är som en gökunge som äter upp budgeten. Sedan toppar han det hela med att säga att det är skattesystemet som gör att människor blir sjuka. Jag tycker att det är mycket intressant, måste jag säga.

Min fråga till Sten Tolgfors efter dessa inlägg är: Hur ska det vara då? Vad är det för insatser som ska göras mot fusk, som Sten Tolgfors enligt min uppfattning övervärderar något alldeles oerhört? Det fattas 50 miljoner beslut på försäkringskassorna. 200–400 ärenden polisanmäls varje år. Vi har ett mycket väl utarbetat system för att motköra system och komma till rätta med fusk. Jag är den förste att stå främst i det arbetet. Missbruk ska icke tolereras.

Det kanske ändå är så, Sten Tolgfors, om man tittar på de förslag som Moderaterna lägger fram i denna riksdag, att det egentligen handlar om det jag försökte säga tidigare. Det handlar om att ni vill ha ett helt nytt

välfärdssystem. Då är frågan: Hur ska det se ut? Är det så att lägre ersättningar och fler karensdagar gör att man kommer till rätta med de problem som Sten Tolgfors anser att vi har? Det är många frågor att svara på.

Det för mig också över till den fråga som Bo Könberg, Birgitta Carlsson och också Stefan Attefall har tagit upp, nämligen att göra ett gemensamt arbete med en översyn av socialförsäkringssystemen. Mot bakgrund av det inlägg och den politik som Moderata samlingspartiet för anser jag att de förutsättningar inte finns. Det är ju kamraten till Bo Könberg, Birgitta Carlsson och Stefan Attefall som genom sin politik står för en extrem variant när det gäller välfärdssystemen.

Ohälsan i arbetslivet är den absolut mest prioriterade uppgiften för oss socialdemokrater. Vi har lagt fram ett elvapunktsprogram här i riksdagen. Det är ganska många av er som har sagt nej till det. Jag tycker att det är ganska tunnslätt med andra goda idéer mer än fler karensdagar och sådana saker.

Vi förbereder just nu en proposition som kommer att läggas fram till Sveriges riksdag. Det innebär att vi kommer att göra ytterligare kraftanstängningar för att stödja och hjälpa de människor som har drabbats av ohälsa på jobbet. Vi har redan satsat mer pengar på vården, försäkringskassornas rehabilitering och de regionala skyddsombuden.

I propositionen tar vi ytterligare steg när det gäller förebyggande arbete. Vi måste se till att arbetsgivarna tar sitt rehabiliteringsansvar, att man delvis erbjuder arbetsoförmögna att vara kvar på sin arbetsplats och tar vara på den arbetsförmåga som finns och att man också synliggör kostnaderna för sjukfrånvaron.

Det handlar om hela sjukskrivningsprocessen. Det gäller även det förslag som vi återkommer till och som vi arbetar vidare med.

Men den här debatten skulle ju handla om trygghetssystemen! Hur ser det moderata alternativet ut? Vad är det ni egentligen vill, och vad var egentligen syftet med debatten?

Anf. 9 STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Angrip oss gärna, Berit Andnor! Men det är i ditt Sverige som 800 000 människor av hälsoskäl inte kan jobba. Det är i ditt Sverige som vårdköer finns. Det är i ditt Sverige som 200 miljoner kronor i rehabiliteringspengar skickas tillbaka och inte används för dem som behöver dem, utan går tillbaka till statskassan. Det är i ditt Sverige problemet finns.

Jag träffade för någon vecka sedan en ung kvinna som gråtande berättade för mig att hon inte vill bli förtidspensionerad. Hon vill kunna få vara med och jobba som alla andra.

Vi som har jobbat med skolfrågor och funktionshindrade vet att 1 % av varje årskull barn och ungdomar förtidspensioneras i Sverige. Ungefär 10 000 under 25 år har lyfts bort från arbetsmarknaden i förtidspension. För många grupper finns det inte ens gymnasieskola i välfärdsstaten Sverige därför att man vägrar att individanpassa.

Jag tror att alla andra i kammaren – dock inte Berit Andnor – hörde att jag sade att det var ohälsan som var den gökunge som äter ur välfärdsstaten. Då är problemet inte att personer som verkligen är sjuka och

inte har arbetsförmågan är sjukskrivna, utan att andra är det. Det är därför debatten är begärd. Välkommen att kika i protokollet!

För att minska ohälsotalen krävs fundamentala förändringar vad gäller människors makt över sin egen livssituation och inflytande på offentliga arbetsplatser. Det är ju på er så kallade mönsterarbetsplats, den offentliga sektorn, som sjukskrivningstalen inte minst för kvinnor har galopperat. Börja med att ta ert ansvar där!

Vi behöver mer rörlighet på arbetsmarknaden. Vi behöver prata om attitydförändringar, som jag redovisade uppgifter för i mitt inledningsanförande. Det gäller också reglerna för sjukförsäkringen och skatterna. Vi behöver stärka vård och rehabilitering.

Grunden för välfärden är egen trygghet. Det är att inte behöva vara beroende av Berit Andnor och hennes regler, utan att ha ekonomiska marginaler själv. När Berit Andnor pratar om välfärd så är det välfärd när hon får ta hand om pengarna, men inte om människor slipper behöva bidrag. Därför lever vi i ett land där vi i annonser uppmanas att söka bostadsbidrag men där en fjärdedel av de granskade föräldrarna visade sig ha lämnat felaktiga uppgifter när försäkringskassan i Stockholm gjorde en granskning.

Vi lever i ett samhälle, Berit Andnor, där politiken premierar felaktiga värderingar. Det är inte att stärka människor, att få människor att växa, att utvecklas och ta eget ansvar som gäller, utan "bliv vid din läst". Arbetsrätten straffar den som byter arbete. Du hänvisas till en monopolvårdgivare, och där får du stå i kö. Behöver du rehabilitering så får du vänta i ytterligare åtta månader, om pengarna inte skickats tillbaka!

Dagens välfärdssystem i Berit Andnors tappning är ord, men jag känner alldeles för många som ser att de saknar innehåll.

Anf. 10 BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Många av oss i debatten är bekymrade över att så många är sjukskrivna och förtidspensionerade i vårt land. Ja, inte riktigt alla – jag lyssnade med intresse på Ulla Hoffmanns inlägg. Det handlade mest om att vi tydligen har för lite sjukskrivningar i Sverige jämfört med hur det ser ut i den verklighet som hon tillsammans med regeringen och något annat stödparti bär större ansvar för än många av oss andra. Men så kan man förstås se det.

Vi är från Folkpartiets sida bekymrade över att det är så många sjukskrivningar och så många förtidspensionärer. Sjukskrivningarna har exploderat under den korta perioden av ungefär fem år. Detta har pågått månad efter månad sedan sommaren 1997, och regeringen har nästan inte gjort någonting.

Men statsrådet verkar rätt nöjd med situationen. Hon berättar att hon är emot fusk. Det tycker vi är bra. Hon berättar att hon vill agera mot fusk och se till att försäkringskassorna gör det. Det är också bra. Men så mycket mer verkar det tydligen inte behövas, utan om man får tro det rätt så är det bara några fåtal av alla miljonerna i beslutet som det behöver göras någonting åt. Jag tror att det är en alltför lättsinnig inställning till problemet.

Det är inte alls så att huvuddelen av sjukskrivningarna beror på fusk – självfallet inte. Men det är förstås med sjukförsäkringarna som med andra försäkringar, skatter och annat att det finns människor som fuskar.

Bara under de senaste veckorna har vi fått mängder av rapporter som rör den problematiken.

Riksförsäkringsverket kom med en rapport för några veckor sedan som innehåller mycket intressant material, däribland frågan om de stora regionala skillnader som vi har i vårt land. Det är skillnader som enligt utredarna inte går att förklara med skillnader i bakgrund, kön, arbetsuppgifter eller annat utan som förefaller bero på någonting annat.

Socialstyrelsen har tagit fram en rapport som handlar om hur man sjukskriver på olika håll i landet vid så tydliga diagnoser som bröstcancer och hjärtinfarkt. Det visade sig att det finns stora regionala skillnader.

Läkarförbundet, som organiserar nästan alla av de ca 30 000 personer i vårt land som har rätt att sjukskriva, kom för bara några veckor sedan med en rapport där man ville skapa ekonomiska incitament för sjukvårdshuvudmännen, för landstingen, att tala med sina läkare om att sjukskriva mindre.

Regeringen har såvitt jag har kunnat se den senaste månaden kommit med en departementsstencil om finansiell samordning som är, i bästa fall, en kvartsmesyr.

Jag ställde några frågor i mitt förra inlägg. De rörde bland annat en socialförsäkringsreform. Flera andra har också varit inne på det, och svaret från statsrådet tycks vara att eftersom Moderaterna finns med så finns det ingen anledning att träffas. Jag vill då bara påminna statsrådet om att när vi träffades i pensionsarbetsgruppen för drygt tio år sedan var alla partier med. Det hela slutade med en reform som många socialdemokrater numera skryter om – en reform som vi faktiskt också fick med Moderaterna på. Det där räcker nog inte som skäl, utan det är bara frågan om att man säger nej precis som man säger nej till en mängd andra saker.

Till sist är det många som skulle vilja höra mer – eller någonting över huvud taget – från statsrådet i frågan om huruvida arbetsgivarinträde har några negativa effekter vad gäller människors möjlighet att få arbete.

Anf. 11 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Lyssnar man på Berit Andnors inlägg så kan man notera hur villig hon är att få käbbla med Moderaterna och hur ovillig hon är att få tala om sakfrågor. Det är typiskt för Sverige – mycket av den politiska debatten handlar om att socialdemokrater och moderater vill puckla på varandra. Då kan de nämligen fly undan sakfrågorna.

Jag tycker att det finns två viktiga sakfrågor som vi behöver reda ut under debatten.

Den ena är frågan om överutnyttjande i sjukförsäkringssystemet. Vi har konstaterat att det finns ett moment av rent fusk. Men det finns också ett moment av förändrade värderingar och attityder hos många aktörer. Vi hörde att Ulla Hoffmanns problem är att hon går till jobbet för ofta. Svenska folkets problem är kanske att vi går till jobbet för lite. Självfallet ska vi inte gå till jobbet när vi är sjuka, men det finns förändrade attityder här. Ser Berit Andnor en sådan värderingsförändring och ett problem i den utvecklingen? Eller finns inte det problemet? Nu talar jag inte om det regelrätta fusket när man uppger felaktiga inkomstuppgifter och jobbar när man har sjukskrivit sig till exempel. Det är rena fusket. Det är *en* sak, men jag pratar om det andra, som handlar om attitydförändringar. Det är

Prot. 2002/03:71
13 mars

*Särskilt anordnad
debatt om trygghets-
systemens utformning*

där vi inte riktigt ser vårt ansvar att inte nyttja systemen när vi inte måste det för att värna systemen för dem som verkligen behöver dem.

Den andra frågan är förslaget om att lägga över 25 % av sjukförsäkringskostnaden på arbetsgivarna. Jag skulle vilja fråga: Är detta ett förslag som regeringen kommer att lägga fram för riksdagen eller inte? Hur kommer det att slå mot ett litet företag som står inför en anställning? Även om de generellt sett får sänkta arbetsgivaravgifter så kommer småföretagarna – och det gäller även många stora företag – att stå där i ett läge där de måste värdera och fråga sig om de vågar anställa en person. Kommer den här personen att riskera att hamna i långtidssjukskrivning? Är han eller hon i den riskzonen? Rimligen drar sig arbetsgivaren för det när det kan kosta upp till en årslön i värsta fall. Detta är ett faktum. Vill man bygga in den typen av överväganden för en arbetsgivare som ska anställa eller vill man det inte? Jag vill inte det. Jag vill att alla ska rymmas på arbetsmarknaden. Varför denna privatisering av sjukförsäkringen? Kommer det förslaget, Berit Andnor? Ja eller nej!

Anf. 12 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! Till Bo Könberg och Stefan Attefall vill jag säga att siffran om en sjuknärvaro på 70 % har SCB tagit fram. Jag har tabellen här. Det är bara att titta på den.

Moderaterna gör i sin begäran stort nummer av uppgiften att var fjärde Stockholmsförälder har lämnat felaktiga uppgifter i samband med vård av sjukt barn. Man sammanfattar det så att allt färre som arbetar har att försörja alltfler som inte arbetar. Man säger att alltfler väljer att utnyttja systemet. Jag tycker att de här citaten är ett hårt mot alla dem som knäcks av ett uppdrivet tempo i arbetslivet och svårigheterna att få livet att gå ihop när man kläms mellan otillräckligheten i ett omsorgsyrke och barnens behov i ett hem där mannen jobbar mer övertid än någonsin. Moderaterna ger en bild av hårt arbetande mammor och pappor som försöker att få livet att gå ihop som enligt min uppfattning är kränkande.

Hur är det då? Fuskar var fjärde Stockholmsförälder, som Moderaterna låter påskina? Vi har tittat på de där siffrorna. Det visar sig att Riksförsäkringsverket kontrollerade ett urval ärenden om tillfällig föräldrapenning under hösten 2002. I den första kontrollen fanns det felaktiga uppgifter i ungefär 10 % av fallen. För Stockholms del var andelen fel något högre, ungefär 17 %. Men det är alltså 17 % av antalet ärenden, inte 17 % av alla föräldrar. Det finns det en stor grupp föräldrar som inte har begärt tillfällig föräldrapenning, och sedan har andra lämnat felaktiga uppgifter. Man har till exempel angett fel dag, och det har funnits missförstånd mellan arbetsgivare och arbetstagare vad gäller redovisningen. De siffror som Riksförsäkringsverket har tagit fram visar alltså att det handlar om mindre än 5 % av antalet ärenden. Det kan jämföras med Moderaternas påstådda 25 % av alla Stockholmsföräldrar. Riksförsäkringsverket säger också i sitt uttalande att det är viktigt att skilja på misslag och misstänkt fusk.

Den bild av det fuskande folket som Moderaterna försöker att ge förvärrar problemen. Det ger ett samhällsklimat där kontroll och misstänkliggörande breder ut sig och där arbetsgivares och myndigheters uppdrag blir att jaga människor.

Herr talman! Jag vet inte om Moderaterna inte hade satt sig in i frågorna ordentligt när de basunerade ut att var fjärde Stockholmsförälder lämnade felaktiga uppgifter, och ibland går det ju lite fort i politiken. Men nu när jag har berättat hur det egentligen ligger till förväntar jag mig att Sten Tolgfors i sitt nästa inlägg klargör om han vidhåller att 25 % av Stockholmsföräldrarna fuskar i samband med att de vårdar sina sjuka barn.

Prot. 2002/03:71
13 mars

*Särskilt anordnad
debatt om trygghets-
systemens utformning*

Anf. 13 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Först vill jag deklarerat att vi i Centerpartiet givetvis motsätter oss alla former av missbruk av våra trygghetssystem. Det är inte acceptabelt, och vi ska jobba på alla sätt för att bekämpa detta.

Det finns ju åtgärder för att komma till rätta med sjukskrivningarna, och vi tycker att regeringen är väldigt dålig på att ta till sig dem. Det finns försök på en lång rad platser med finansiell samordning. Där har vi jobbat för att föra samman mer av de pengar och resurser som går till de människor som finns utanför arbetet och använda dem på ett mer effektivt sätt och genom det få fler människor att komma tillbaka till arbetet mycket snabbare än vad som sker i dag. Det är inte acceptabelt att de pengar som går till rehabilitering inte används fullt ut. Jag vill verkligen skicka med Berit Andnor att det är viktigt att det kommer förslag på dessa områden och att det sker snabbt. Det har vi varit överens om i socialförsäkringsutskottet, men trots det har regeringen skjutit på den här frågan och inte tagit till sig den.

Sedan är jag lite förvånad över att Berit Andnor påstår att vi står bakom en extrem variant av välfärdssystem. Det var precis som Bo Könberg sade att vi var med i en uppgörelse om pensionssystemet som de fyra borgerliga partierna och Socialdemokraterna stod bakom. Men de två partier som nu samarbetar med Socialdemokraterna var inte med i pensionsuppgörelsen, och trots det kan man samarbeta nu.

Det finns ingenting som talar för att vi, i en bred parlamentarisk utredning som många partier står bakom och där vi jobbar med att få fram ett trygghetssystem som gäller alla, inte skulle kunna hitta lösningar som hela Sverige skulle må bra av. Jag upprepar min fråga. Jag tror nämligen att en parlamentarisk utredning skulle kunna komma fram till ett bra förslag när det gäller de här frågorna.

Låt mig sedan ta upp detta med att skjuta över kostnaderna på arbetsgivarna. De stora sjuktalet beror inte på företagen i så stor utsträckning som många vill göra gällande. De beror på många andra faktorer. Vi har ett samhällsklimat som många upplever som stressigt och tufft. Därför är det fel att skjuta över den kostnaden. Det kommer att innebära att många småföretagare kommer att vara väldigt återhållsamma med att anställa fler personer eller över huvud taget anställa någon, och vi behöver fler arbetstillfällen. Det är en fråga som skrämmer oss i Centerpartiet.

Anf. 14 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Våra gemensamma välfärdssystem, som vi just nu debatterar, utjämnar skillnader mellan olika samhällsgrupper, som jag sade inledningsvis. De är solidariskt finansierade. De är alltså generella. De ger trygghet och rättvisa, och de är dessutom väldigt effektiva. De omfördelar över livet och utjämnar risker mellan olika grupper. Detta är

principer som några av oss är ganska överens om. Bo Könberg och jag brukar vara helt överens om dessa principer, och det hälsar jag med tillfredsställelse.

Men det är ju så, och det är därför jag har varit lite envis i den här debatten, att vi inte är riktigt överens om de här grundläggande principerna här i riksdagen. Så är det. Då är det viktigt att lyfta upp skillnaderna. Jag tycker att det är oerhört viktigt att försöka klara ut vilket alternativet egentligen är till det som vi har byggt upp gemensamt och som har ett mycket starkt stöd hos det svenska folket.

I den begäran om debatt som Moderaterna har gjort finns det inslag och påståenden som bygger på rent felaktiga underlag. De vill göra gällande att det stora problemet är fusket. Så är det ju inte. Det här måste få sina rätta proportioner. Det handlar inte om att käbbla med Moderaterna, Stefan Attefall, utan det handlar om att försöka få en klarhet i vad det egentligen är man vill. Vilket är alternativet? Vilket är oppositionens alternativ? Ja, inte vet jag. Inte blir det särskilt mycket klarare efter den här debatten. Det kanske är sänkta skatter, skattsystem som gör oss sjuka och den typen av inslag, men vad är det mer?

För oss socialdemokrater handlar det om att skapa förutsättningar för att fler ska komma i arbete. Vi har gjort, och kommer att göra, en rad olika insatser. Vi förbereder två propositioner på det här området. Vi kommer att återkomma när det gäller frågan om arbetsgivarinträdet.

Jag vill bara erinra om att vår politik har medfört att sysselsättningen har ökat rejält i det här landet. Kampen för den fulla sysselsättningen är högt prioriterad. Det inbegriper också att vi måste vidta alla tänkbara åtgärder för att människor ska komma tillbaka till arbete. Men då handlar det om att göra den typen av insatser och inte agera på ett sätt som lägger skulden på individen och gör att de sjuka blir fattigare. Det är väl egentligen det som är alternativet till den socialdemokratiska politiken, Sten Tolgfors.

Anf. 15 STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Sjuka ska få vård, inte en plats i kön. Det är det allra viktigaste. Det är det Berit Andnor och hennes regering förnekar sjuka i dag.

De som har rehabiliteringsbehov ska få rehabilitering. Utöka satsningen på rehabilitering! Med regeringens politik får man inte ens använda de pengar som är anslagna till rehabilitering i dag.

De växande sjukskrivningstalen visar att sjukvården inte är tillräckligt bra för alla i Sverige i dag, att vårdköerna kostar både lidande och pengar och att långvarig sjukskrivning är det säkraste sättet att hamna i förtidspension. Man kommer aldrig tillbaka när systemen som Andnor svarar för gång på gång, dag efter dag, sviker.

Sjukskrivningstalen visar också att människor inte har råd att på egen bekostnad vara lediga när de själva behöver. Det visar att arbete lönar sig dåligt, att staten styr människor till bidragsberoende. Det är ett exempel från tidigare i debatten. Vi har sett exempel på att attitydförändringar kan leda till felanvändning av sjukförsäkringen. Vi har sett att staten och myndigheter också felanvänder sjukförsäkringen därför att man köper ett utanförskap för människor av arbetsmarknadsskäl. Detta har även LO uppmärksammat, vilket jag citerade tidigare.

Sjukskrivningstalen visar också att reglerna är för otydliga och okända för många, vilket leder till oklara tolkningar om vad man får och inte får göra.

Sjukalen visar också att det offentliga samtalet handlar alldeles för lite om vårt gemensamma ansvar för trygghetssystemen. Berit Andnors sätt att argumentera är ett fantastiskt bra exempel på varför det inte går att föra ett vettigt offentligt samtal om hur vi ska få trygga långsiktigt hållbara välfärdssystem. Berit Andnor har glömt att det är hon som är minister. Hon tror att folk är sjukskrivna därför att Moderaterna är dumma. Hon har inte ett svar på de sakfrågor jag har tagit upp. Hennes enda svar, och det som garanterar hennes fortsatta plats i regeringen, verkar vara att beskylla Moderaterna för saker hon inte kan belägga.

Vi har också sagt att kontroll behövs för den som vill värna sjukförsäkringen. Det ska bli intressant i budgetförhandlingarna med Vänstern och Miljöpartiet om Vänsterns något liberala syn på hur skattepengar ska användas kommer att överleva eller om Vänstern tvingas till besparingar.

Anf. 16 BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! När debatten nu närmar sig sitt slut finns det ett antal frågor som inte har klarats ut. Det finns frågor från olika håll. En fråga är från statsrådet, som undrar vad det borgerliga alternativet är. Det finns förvisso skillnader mellan de fyra borgerliga partierna, men det finns också – jag rekommenderar till läsning – ett tydligt ställningstagande till vad som kan göras åt sjukskrivningarna i ett stort antal punkter som de fyra borgerliga partierna lade fram i socialförsäkringsutskottet när statsrådet var ordförande i utskottet – strax innan hon blev statsråd. Hon bör väl känna till dokumentet.

Frågan om socialförsäkringsreform kan låta lite abstrakt. Vi har menat något liknande pensionsreformen, det vill säga system som är mer självständiga än för närvarande med rakare rör mellan avgifterna och förmånerna. I en situation med obalans mellan avgifter och förmåner tvingas styrelsen för en sådan sjukförsäkring gå till riksdagen och tala om att det finns problem och föreslå åtgärder. Jag är alldeles övertygad om att om det hade funnits ett sådant system – vi förslog det i överläggningar för så länge sedan som 1997 – skulle vi ha haft en annan debatt och vi skulle ha vidtagit åtgärder tidigare mot den explosionsartade ökningen av långtidssjukskrivningarna.

Det är tråkigt att det besked som har getts i debatten till flera av talarerna som har frågat statsrådet om det går att tänka sig att partierna slår sig ned gemensamt är så negativt.

Vi tror oss förstå att det ska komma förslag om arbetsgivaransvaret, det vill säga att arbetsgivarna ska bära ansvaret för en del av sjukskrivningarna. Det finns förstås argument för det. Det finns ekonomiska argument. Det finns drivkraftsargument. Mot detta står – som vi i Folkpartiet och andra partier har påpekat – den stora risken att många människor får svårare att få jobb. Det är de människorna som i dag har svårast att få arbete.

Jag har ställt frågan ett antal gånger och jag ställer den en sista gång i denna debatt eftersom statsrådet har talartid kvar: Ser statsrådet inte några problem vad gäller möjligheten för personer som är funktionshind-

Prot. 2002/03:71
13 mars

*Särskilt anordnad
debatt om trygghets-
systemens utformning*

rade eller på annat sätt har svårt på dagens arbetsmarknad om det förslaget läggs fram?

Anf. 17 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Berit Andnor nämnde de nya jobb som har skapats under regeringstiden. Det intressanta för denna debatt är att hela 70 % av den sysselsättningsökning vi har haft mellan 1997 och 2001 beror på ökad sjukfrånvaro, inte på att fler jobb faktiskt har skapats. Den faktiska andelen sysselsatta i arbete har ökat med bara 5 %. Vi mäter sysselsättning i antalet människor som finns på arbetsmarknaden. Är man sjukskrivna finns man på arbetsmarknaden. Det faktiskt antalet arbetade timmar har ökat med 5 %. 70 % av ökningen är ökad sjukfrånvaro. Det är också en illustration till dagens debatt och också till den handlingsförklaring som präglar regeringen efter åtta år vid makten.

Vi kristdemokrater har presenterat en rad alternativ för att ge oss på problemet på bred front. Det handlar om barnfamiljernas levnadssituation, deras möjlighet att få mer tid för sina barn, för sig själva och för varandra. Det handlar om hur arbetslivet kan bli mer flexibelt och mer mänskligt. Det handlar om att öppna arbetsmarknaden och offentlig sektor för att ge exempelvis kvinnor i den offentliga sektorn mer makt över sina liv. Det handlar om tillgängligheten i sjukvården, vårdgaranti, tillgänglighetsgarantier på olika sätt och ökade resurser till vården. Det handlar om en samordnad rehabiliteringsförsäkring för att få en aktör som tar hand om just ersättningen och rehabutredningar, att få individerna i arbete och se till att det sker en uppföljning.

Mot detta står en regering som inte gör någonting, och när man gör någonting är det fråga om förslag om ökat arbetsgivaransvar för sjukförsäkringen. Då riskerar man att slå mot de svaga på arbetsmarknaden.

Jag önskar en regering som angriper ohälsan, men tydligen får vi vänta på det ytterligare en tid. Många människor lider av detta besked.

Anf. 18 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! Bilden av det fuskande folket som Moderaterna försöker ge bidrar inte, enligt vår mening, till att lösa livssituationen för den som går in i väggen eller som lever i en fullständigt ohållbar situation. Se på den ensamstående trebarnsmamman som arbetar som undersköterska inom äldreomsorgen. Hon tvingas att arbeta dubbelt så mycket därför att man har skurit ned just på hennes arbetsplats. Hon tar ansvaret för de gamla.

Dagis fungerar inte. Hon är ständigt orolig. Hon springer med barnen till dagis. Hon är orolig för att dagis ska ringa och säga att något barn är sjukt. Hur ska hon kunna gå från jobbet och de gamla som behöver hjälp, stöd och vård för att ta hand om sina barn?

Är det denna kvinna som Moderaterna anser fuskar när hon går in i väggen och stannar hemma? Är det hon som ska ha lägre ersättningsnivå? Är det hon som ska betala sin dåliga arbetsmiljö med fler karensdagar och ovanpå detta få en låg lön? Det tycker inte vi i Vänsterpartiet. Vi tycker att den ensamstående trebarnsmamman i äldreomsorgen ska ha en vettig lön. Vi tycker att hon ska få fler arbetskamrater. Vi tycker att hon ska ha en skälig ersättning när hon blir sjuk. Vi tycker att hon ska

känna sig säker när hon lämnar sina barn på dagis. Vi tycker att hon ska ha tillgång till en väl fungerande generell välfärd.

Prot. 2002/03:71
13 mars

Anf. 19 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Det är viktigt att vi har trygghetssystem som gäller för alla, men det som är också viktigt är att vi arbetar så att vi inte behöver använda oss av trygghetssystemen. Vi ska se till att vi har ett samhällsklimat som gör att människor inte blir sjuka, att de känner sig trygga och tillfreds med sin tillvaro, att de mår bra.

Centerpartiet var med och hjälpte regeringen att ge mer pengar och resurser till vården. Det handlar om 8 miljarder. Pengar flyttades från försvaret och användes för att öka möjligheterna för fler att få del av sjukvård.

I fråga om att ha ett samhällsklimat som gör att fler människor klarar att leva på sin lön har vi i Centerpartiet lagt fram ett skatteförslag som innebär att de människor som har små resurser får mer över i plånboken. Det har betydelse för vårt välbefinnande och hur vi klarar av vår livssituation.

För äldre människor har vi lagt förslag om hemservicecheckar. Det är viktigt att även äldre människor känner en trygghet även om de inte tar del av de trygghetssystem som vi har diskuterat i dag, sjukförsäkring och annat. Vi ska ha ett samhällsklimat där alltifrån den ensamstående människan till barnfamiljerna känner en trygghet och en tillit i att vi har system som fungerar när vi väl behöver det.

Vi i Centerpartiet tycker att det är viktigt. Men vi tror och vet att det system vi har i dag behöver ändras.

Jag är lite besviken på statsrådet Andnor, som inte har vågat hålla med oss om att vi behöver se över trygghetssystemen och att vi behöver en parlamentarisk utredning som sätter sig ned och verkligen vänder på alla stenar och undersöker alla möjligheter att få ett bättre och mer hållbart system än vad vi har i dag.

Anf. 20 MONA JÖNSSON (mp):

Herr talman! Jag vill ytterligare poängtera vad fusket i föräldraförsäkringen kunde bestå i. Det visade sig att det var arbetsgivare som lämnat felaktiga uppgifter och att det brast i information mellan arbetsledare och lönekontor.

Jag tycker också att man i den här debatten ska tala om sådana orättvisor som att kvinnor ofta har 80 % av männens löner. Det här avspeglar sig givetvis i utbetalningar till trygghetssystemen. Det blir lägre ersättningar när man är sjuk, när man är arbetslös och när man får sin pension.

Vad gäller pension blir kvinnor dubbelt bestraffade genom att man i det nya pensionssystemet delvis måste spara till sin pension. Egentligen skulle väl kvinnor få mer i pension på grund av att de utför dubbelt arbete. Vissa bolag som man sparar hos säger att kvinnor lever längre än män och därför ska ha lägre premie. Det borde vara tvärtom.

Det blir allt viktigare med samverkan mellan olika myndigheter för bland annat rehabilitering. Varför skulle då inte trygghetssystemen kunna förenklas, exempelvis genom att arbetslöshets- och sjukförsäkring slås ihop?

*Särskilt anordnad
debatt om trygghets-
systemens utformning*

Jag anser att våra trygghetssystem i första hand ska skydda dem som är sämst ställda i samhället och dem som är mest utsatta. Det handlar inte om skattetryck eller privatisering. Det handlar om solidaritet och medmänsklighet. Det anser i alla fall Miljöpartiet.

Anf. 21 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Vi socialdemokrater vill ha generella välfärdssystem, system som utjämnar skillnader mellan olika samhällsgrupper, är solidariskt finansierade, ger trygghet och rättvisa, är effektiva och ger ett stort mått av jämlikhet och jämställdhet. Det är också så suveränt att det omfördelar över livet och utjämnar risker mellan olika grupper.

Det innebär att de som är mer privilegierade än andra solidariskt får dela med sig. De som jobbar i arbeten som sliter på kropp och själ har lika möjligheter till ersättning och vård som de som har jobb som är stimulerande och berikande. Det är ett system som omfattar både direktörer och vårdbiträden, hemmafruar och IT-konsulter.

Vi tycker att trygga livsvillkor ska vara till för alla, inte bara några. Den tryggheten får vi i ett samhälle där vi bygger våra system gemensamt. Detta måste vi, enligt min uppfattning, slå vakt om.

Att från denna talarstol och på alla andra sätt fara fram med osanningar och felaktigheter och utmåla det stora problemet med trygghetssystemen som att svenska folket fuskar med trygghetssystemen syftar enbart till att misskreditera de generella välfärdssystemen och på sikt underminera dem.

Vi tolererar inte missbruk, men vi tolererar inte heller att man far med osanning. Men det kanske var det som var syftet med debatten – ett led i att försöka underminera just de gemensamma systemen.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 7 mars.

3 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Yilmaz Kerimo* (s) av sagt sig uppdraget som suppleant i Europarådets svenska delegation.

Kammaren biföll denna avsägelse.

4 § Anmälan om kompletteringsval till Europarådets svenska delegation

Förste vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Michael Hagberg som suppleant i Europarådets svenska delegation efter *Yilmaz Kerimo*.

suppleant i Europarådets svenska delegation

Michael Hagberg (s)

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2002/03:45 till konstitutionsutskottet

2002/03:54 till miljö- och jordbruksutskottet

2002/03:55 till trafikutskottet

2002/03:56 till lagutskottet

2002/03:76 till justitieutskottet

2002/03:88 till utrikesutskottet

2002/03:95 till finansutskottet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.27 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

6 § Frågestund

Frågestund

Anf. 22 TALMANNEN:

Klockan är två, och vi inleder vår frågestund. I dag deltar vice statsminister Margareta Winberg, statsrådet Hans Karlsson, kulturminister Marita Ulvskog, statsrådet Gunnar Lund och statsrådet Lena Hallengren.

Vice statsministern svarar på både allmänpolitiska frågor och frågor inom sitt eget ansvarsområde. Övriga statsråd förutsätts besvara frågor inom sina ansvarsområden i regeringen.

Regeringens flygresor

Anf. 23 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till vice statsminister Margareta Winberg.

I går kunde vi i en av våra vanligaste kvällstidningar läsa en rubrik: ”Staten väljer bort sitt eget flygbolag.”

Av artikeln framgick det sedan att Regeringskansliets ministrar och tjänstemän hellre reser med andra flygbolag som British Airways och Brussels Airlines än SAS. Jag tror att vi är många som har reagerat på

den här tidningsuppgiften. Därför vill jag fråga om det verkligen är så att de flesta resorna företas med andra flygbolag. Vad är i så fall orsaken till detta?

Anf. 24 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jag läste också den artikeln i tidningen och blev väl inte så förvånad, därför att det här är en debatt som till och från har förekommit också tidigare. Det är inte heller så att vi väljer bort SAS. Det vi måste göra när vi ska ut och resa är att på grund av pressat tidsschema och annat välja flyg som passar våra tider.

Men vi har också ett kostnadsansvar. Vi måste också välja flygbolag som kan ge oss den lägsta kostnaden. Det är vi faktiskt skyldiga våra skattebetalare.

Det är våra motiv och inte att vi aktivt väljer bort SAS.

Anf. 25 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Jag får tacka för svaret.

Svenska staten äger 21 ½ % av SAS och är därmed den största ägaren. Då kan det tyckas rimligt att man skulle gynna företaget så att tjänstemän och ministrar i större utsträckning åker med just SAS.

Vi har också sett rubriker som "Kunderna sviker SAS", "Värsta krisen i SAS historia" och "40 % av bolaget ska skäras bort". Bara Brysselresorna kostar årligen över 50 miljoner för Regeringskansliet. Då kan man ju tycka att någon av de miljonerna kunde användas till att flyga med SAS.

Nu är det inte bara i Sverige som man reagerar. Jag citerar också från Dagens Industri där tjänstemannen Ove Svensson, ansvarig för Regeringskansliets resor, säger så här: "I Europa höjs det på ögonbrynen åt att vi inte flyger med SAS. En italienare eller spanjor skulle aldrig drömma om att flyga med något annat än det egna flygbolaget."

Jag undrar om ministern har någon kommentar till detta.

Anf. 26 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Egentligen inte, för samma argument kvarstår.

Det är klart att jag kan se poängen med att svenska statsråd och svenska statstjänstemän reser med ett statligt bolag. Men vi har också en budget att hålla oss inom. Om vi till exempel tar resandet till Bryssel, som är ganska omfattande, måste vi i den mån vi inte kan fylla regeringsplanet, för det blir allra billigast att resa så, se både till tiden, när vi kan komma fram med det ena eller andra alternativet, och till kostnaden. Då har det varit så, det vet jag själv som tidigare flitig Brysselresenär, att SAS inte har varit billigast.

Kapitalbildningen i samhället

Anf. 27 FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är med stigande förvåning jag noterar att regeringen och Socialdemokraterna låter frågor om uppskrivna saldomål och buffer-tar komma fram i debatten via läckor till pressen. Dessutom låter man

LO gå före och definiera idéer om stora LO-fonder utan att regeringen egentligen kommenterar detta.

Jag vill hävda att frågorna egentligen inte hänger ihop med eurofrågan på det sätt som den nu ofta beskrivs. Jag vill också hävda att kapitalbildningen i samhället kan ske antingen inom den offentliga eller den privata sfären. Skriver man upp saldomålen för mycket påverkar det balansen. Jag vill dessutom hävda att lägger man enorma summor i särskilda fonder, som åtminstone av LO beskrivs som godispåsar, skadar det tillväxtförutsättningarna i samhället och i ekonomin.

Jag vill därför fråga Gunnar Lund om han instämmer eller har en annan uppfattning om detta.

Anf. 28 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Herr talman! Det vi för närvarande diskuterar i den arbetsgrupp som Fredrik Reinfeldt hänvisar till, en arbetsgrupp mellan det socialdemokratiska partiet och LO, är någonting som jag tror upptar väldigt många, borde egentligen uppta alla, nämligen hur vi skapar tillräckliga marginaler och reserver i den ekonomiska politiken. Det vill jag påstå är en diskussion som är relevant vare sig man ska gå med i en valutaunion eller inte.

Jag skulle nog inom parentes vilja notera att jag tror att man inte minst från moderat håll ska vara noga med att ta en sådan diskussion på allvar så att man rustar sig med de nödvändiga marginalerna i den ekonomiska politiken och inte unnar sig långtgående skattesänkningar exempelvis när den ekonomiska situationen egentligen inte tillåter det.

Det är en sådan diskussion vi för. Jag räknar med att den ska leda fram till resultat, resultat som också ska kunna vinna en bred enighet utöver vad som sker inom den här arbetsgruppen.

Anf. 29 FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi noterar denna ödmjukhet. Dessa samtal förs mellan arbetarrörelsens två "ben". Det socialdemokratiska partiet har alltså inte egen majoritet i Sveriges riksdag, därför är det med viss nödvändighet som man påpekar att man inte tror att det den här gruppen kommer sams kring kan bli allas mening bara så där automatiskt.

Problemet är – jag återkommer till min grundfråga – att detta inte sker i tysta rum där vi inte får reda på någonting. Det är väldigt mycket läckage just nu. Senast i dag var det i Aftonbladet, och andra tidningar refererar ständigt dessa samtal. LO hade en egen presskonferens häromdagen och pratade om stora godispåsar som skulle motsvara 10 % av BNP 2030. Det handlar om enorma summor och påverkar förutsättningarna för kapitalbildningen i samhället. Inför detta noterar vi att regeringen är mycket tyst.

Jag tycker att jag möjligen fick besked i den första frågan, att detta inte har med euroomröstningen att göra.

Jag tycker kanske inte att den här regeringen är benägen att peka finger åt Moderaterna eller något annat parti och hävda att man just nu är bättre på budgetbalans än andra, men jag väntar på svaret när det gäller synen på kapitalbildning. Det är ett viktigt besked, förutom att vi inte blandar ihop detta för mycket med eurofrågan.

Anf. 30 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Herr talman! Som jag sade inledningsvis är utgångspunkten att detta är en diskussion som vi givetvis måste föra i en bredare krets. Men det är fullt rimligt att vi har börjat som vi har gjort. Vi diskuterar förslag och tänkande som har kommit fram från LO:s sida och bildar oss en uppfattning om det.

Jag tror att många delar uppfattningen att ska vi träda in i en valutau-nion – men även om vi stannar utanför – har vi av en lång rad skäl anled-nig att genom den ekonomiska politiken utrusta oss med rejäla reserver. Och finanspolitiken kommer att spela en mycket betydelsefull roll om vi träder in och deltar i den gemensamma valutan. Då behöver vi den här typen av reserver. Och det handlar inte om, som Fredrik Reinfeldt tycks anta, några oerhört långtgående förslag. Det handlar om att stärka statsfi-nanserna, och det handlar om att utrusta oss med ytterligare budgetmar-ginaler. Det tror jag är en klok politik under alla omständigheter.

Nya sjuklöneförslaget

Anf. 31 MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till arbetsmarknadsminister Hans Karls-son. Dessutom har jag lite hälsningar från Småland. Jag har fått väldigt många samtal och mejl från oroliga företagare. De oroas över regering-ens förslag till nytt sjuklönesystem där arbetsgivaren ska stå för 25 % av kostnaden under hela sjuklöneperioden. Jag skulle vilja säga att det näst-an kokar hos den här kategorin. Många säger: Jag är beredd att kasta in handduken, för jag har inte några marginaler. Eller också får vi rational-isera så att vi inte är så beroende av personal.

Min fråga till Hans Karlsson är om ministern är beredd att försämbra för landets företagare genom att lägga fram ett sådant här sjuklöneför-slag.

Anf. 32 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Det är riktigt att vi planerar för en proposition enligt vilken en del av sjukpenningen ska betalas direkt av den enskilde arbets-givaren mot att arbetsgivaravgiften sänks med motsvarande, naturligtvis för hela arbetsgivarkollektivet som ett genomsnitt. Därmed blir det inte en högre kostnad för arbetsgivarkollektivet.

Dessutom planerar vi för att i ett sådant system göra ett undantag för små företag därför att risken är uppenbar att ett litet företag får för höga kostnader om många blir sjuka samtidigt.

Vidare är det nog så att de mindre företagen och också företag i det privata näringslivet regelmässigt har lägre sjuklönekostnader än vad till exempel många kommuner har. Det gör, skulle jag gissa, att arbetsgivar-kollektivet på den privata sidan inte gör några stora förluster. Det blir de som har varit bra på att klara sjuktagen som vinner på detta. De som är dåliga på att klara det kommer att få högre kostnader, vilket är avsikten. De ska stimuleras att göra någonting mer för att få ned sjuktagen.

Anf. 33 MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är givetvis så att det, när kostnaden i större utsträckning ska läggas över från statsbudgeten till arbetsgivarsidan, blir arbetsgivarna som får betala. Om man sedan väljer att göra ett undantag för de små företagen är det bra för dem. Men det uppstår tröskeffekter som gör att företagare verkligen kommer att tänka sig ytterst noga för innan ytterligare en person anställs.

Jag vet många svenska företagare som vill vara kvar i det här landet, men de vill ha lika konkurrensvillkor som företagare i omgivande länder har. Här handlar det faktiskt om att kostnader kommer att vältras över – alltså om ökade kostnader för arbetsgivarkollektivet, för dem som skapar jobben i vårt land.

Vi befinner oss i en situation där antalet nyföretagare minskar med 6 000 varje år och där vi har en lika låg nivå på antalet företag totalt som vi hade under lågkonjunkturen i början av 1990-talet – i sig en oroande utveckling. Jag befärar att den ytterligare förstärks om ett sådant här förslag läggs fram.

Avser ministern att göra en ordentlig konsekvensanalys av hur utfallet i form av nya arbetstillfällen alternativt ökad arbetslöshet blir när ett sådant här förslag läggs fram?

Anf. 34 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Det borde vara en gemensam angelägenhet i samhället att vi kan minska sjuktagen. Det är viktigt för människor och det är viktigt för företagandet, för näringslivet. Jag föreställer mig att det är viktigt också för det enskilda företaget att ha låga kostnader i samband med sjukskrivningar eller i samband med hälsoläget på företaget. Det kan inte vara en bra situation att ha många långtidssjukskrivna, utan det måste vara i företagets eget intresse att minska sjukskrivningarna. Så tror jag att det i de allra flesta fall också är.

Jag håller med Maria Larsson om att man, om man ska göra ett undantag för småföretag, också måste försöka eliminera risken för att just tröskeffekter uppstår som inte är bra. Den problematiken bearbetar vi just nu när vi jobbar med frågan i departementet.

Effekterna av maxtaxan

Anf. 35 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Jag har en fråga till ungdomsminister Lena Hallengren.

Under den senaste veckan har det förts en debatt om effekterna av maxtaxan. Vi vet alla här hur vissa klagade på maxtaxan när den infördes. Det påstods att den skulle skada kvaliteten i barnomsorgen. Det är därför som jag har en fråga till Lena Hallengren: Vad har maxtaxan egentligen inneburit för kvaliteten i barnomsorgen?

Anf. 36 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Jag vet inte om det är i egenskap av ungdomsminister eller kanske snarare i egenskap av förskoleminister som jag ska svara, men jag svarar gärna.

När det gäller maxtaxan har det förts mycket resonemang och diskussioner. Inte minst har det också, skulle jag vilja säga, florerat fördomar och förutfattade meningar om att maxtaxan inte fullt ut varit finansierad. På många håll har man varit ganska övertygad om att kvaliteten har försämrats. Naturligtvis tycker jag att det är roligt och glädjande att kunna konstatera att så inte har varit fallet.

Hela syftet med maxtaxan handlar om att barnfamiljer inte ska betala en alltför stor del av sin disponibla inkomst till barnomsorgs- och förskoleavgifter. Inte heller ska man som barn stängas ute på grund av föräldrarnas ekonomiska situation, och så är inte längre läget.

Vi kan konstatera att närvarotiderna inte har ökat, att barngruppernas storlek inte har ökat och att personaltätheten inte har minskat. Men avsikten med maxtaxan, det vill jag betona, var ju inte att öka personaltätheten eller att minska barngrupperna. Kvaliteten är dock bibehållen, och de ekonomiska vinsterna för barnfamiljerna har varit mycket stora. Det tycker jag är glädjande.

Bildkonstnärernas situation

Anf. 37 EVA ARVIDSSON (s):

Herr talman! Regeringens omsorg om konstnärerna visades för några dagar sedan då en kartläggning av konstnärernas trygghetssystem presenterades – ett framsynt arbete som ökar kunskapen om konstnärernas särställning och utsatta situation. Vid kartläggningen lyftes kulturarbetsförmedlingen Af Kultur fram som ett föredöme med sitt konstnärsfackliga inflytande via kulturarbetardelegationen och de regionala samrådsgrupperna inom AMS.

Af Kultur ska enligt riksdagsbeslut ta särskilda hänsyn till konstnärernas yrkesspecifika villkor, och den arbetsförmedlande verksamheten ska anpassas till de förutsättningar som finns på området. Nu frågar man detta.

Af Kultur presenterar nu en ny rikstäckande organisation som väcker stor oro framför allt bland bildkonstnärerna. KRO, Konstnärernas Riksorganisation, uppskattar att ca 1 700 bildkonstnärer kommer att drabbas mycket negativt av den nya organisationen.

Vilka åtgärder tänker kulturministern vidta för att bildkonstnärerna inte ska drabbas av Af Kulturs organisationsförändring?

Anf. 38 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Jag instämmer i Eva Arvidssons beskrivning. Bildkonstnärernas situation är dokumenterat svår. Bildkonstnärerna är en av de mest utsatta konstnärsgrupperna. Det är därför som vi har tillsatt en utredning, vilken nyligen avlämnat sitt betänkande som vi nu ska skicka ut på remiss och som så snart som möjligt ska resultera i en proposition där vi föreslår ytterligare åtgärder för att stötta bildkonstnärerna.

En del i stöttandet av konstnärsgrupperna är ombildningen inom AMS. Det innebär att vi kommer att ha särskilda kulturarbetsförmedlingar som arbetar med att stötta alla konstnärsgrupper. Vi följer mycket nära introduktionen av denna nya organisation, som det finns höga förväntningar på. Uppenbarligen finns det också en oro bland bildkonstnärerna.

Vi kommer naturligtvis att följa upp detta för att se om det finns någon grund för denna oro.

När det gäller regeringens beslut om de avgränsningskriterier som ska gälla inom denna nya organisation utgår vi självfallet från att regeringens beslut följs av alla myndigheter.

Prot. 2002/03:71

13 mars

Frågestund

Anf. 39 EVA ARVIDSSON (s):

Herr talman! Jag är glad över svaret och känner mig nu betydligt lugnare. Jag vill understryka vikten av att det blir en ökad samverkan mellan politikområdena. Inte minst vill jag lyfta fram kulturens betydelse för hälsan. I stället för att omskola konstnärer till yrken inom vården kan man ta till vara deras yrkeskunskap och låta dem verka i vården och omsorgen.

Textning av TV-program

Anf. 40 LENNART KOLLMATS (fp):

Herr talman! Även jag har en fråga till kulturministern.

I sändningstillståndet för Sveriges Television framgår beträffande programtextning att minst 50 % av sändningstiden för förstagångssändningar med svenskt ursprung bör vara textad vid utgången av tillståndsperioden.

Så långt är det bra, och det bör finnas möjlighet att öka den tiden efter 2005.

Nu presenterar SVT en redovisning som pekar på att man förra året nådde 43 %, vilket förefaller imponerande. Men vid den närmare granskning visade det sig att procenten är räknad på det totala antalet ursprungstimmar minus sändningar från SVT 24 och SVT Morgon.

Min fråga är: Delar kulturministern SVT:s tolkning att man kan räkna bort ett antal program för att få upp procenten i jämförelse med vad sändningstillståndet medger?

Anf. 41 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Jag kan tyvärr inte ge ett rakt svar på Kollmats fråga. Jag känner inte till den redovisningen, utan jag får sätta mig in i den. Det viktiga är dock Granskningsnämnden, den särskilda myndighet vi har, som har i uppdrag att kontrollera att *public service*-företagen följer och efterlever det vi har beslutat om i denna kammare och som regeringen har fattat beslut om när det gäller sändningstillstånden.

Jag ska närmare sätta mig in i den här frågan.

Anf. 42 LENNART KOLLMATS (fp):

Herr talman! Det är *public service*-rapporten för 2002 som jag hänvisar till. Det är en tolkning av vad regeringen, precis som kulturministern säger, själv har bestämt. Det var därför jag var intresserad av kulturministerns egen synpunkt på detta. För mig, och jag tror att kulturministern instämmer, är det viktigt att funktionshindrade har möjlighet att ta del av utbudet i SVT, inte minst därför att TV-tittandet ofta har en social funktion; man ser tillsammans. Då känns det givetvis mycket viktigt att även

hörselskadade ska kunna vara med i den gemenskapen genom de tekniska möjligheter som finns.

I går kväll såg jag till min stora glädje att Operan till och med textade operan trots att den var svenskspråkig. Det är ett led i tillgängligheten. Men det verkar på mig som om SVT har så bråttom att köra i gång så många program som möjligt att man glömmer sitt ansvar för funktionshindrade.

Anf. 43 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! I det *public service*-beslut som togs i denna kammare höjdes ambitionsnivån just för att göra särskilt *public service*-televisionen tillgängligare för människor med olika typer av funktionshinder. Det är en viktig del i sändningstillstånden. Vi ska inte från politiskt håll gå in och styra hur SVT eller Utbildningsradion lever upp till dessa sändningstillstånd, utan det är Granskningsnämndens uppdrag.

Jag ska ändå repetera det här avsnittet i *public service*-rapporten, eftersom jag inte kommer ihåg det. Det var lite nytt för mig när Kollmats berättade om det. Är det så att de inte sköter sig, om Granskningsnämnden finner att de tolkar sitt uppdrag på ett sätt som inte är korrekt, antar jag att det kommer att leda till att SVT bättrar sig eller att vi som har att fatta beslut om nästa *public service*-period formulerar oss tydligare.

Studenternas a-kassa

Anf. 44 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till Hans Karlsson, och det gäller studenternas a-kassa.

Studerande som gör längre studieuppehåll kan inte längre få a-kassa. Det är innebörden av en dom i kammarrätten. Tidigare kunde studenter som gjorde studieuppehåll på minst sex månader få a-kassa om man uppfyllde villkoren i övrigt, det vill säga att stå till arbetsmarknadens förfogande och så vidare. I fortsättningen kommer man att kunna få a-kassa bara om man definitivt avslutat sina studier eller gör ett ferieuppehåll på mer än 45 dagar. Kammarrätten har naturligtvis bara fastställt de regler som finns; a-kassan har tidigare gjort en annan bedömning. Men nu är det på det här viset.

Jag undrar om Hans Karlsson har någon möjlighet att ändra på de regler som finns.

Anf. 45 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Jag får nog säga till Helena Hillar Rosenqvist att jag blir svaret skyldig. Det där måste jag sätta mig in i, jag måste läsa på och fundera igenom detta. Jag ber att få återkomma till det.

Anf. 46 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Det där lät hoppfullt. Det innebär att jag kanske kan skicka med ett ord på vägen. Det som jag har emot detta är att man utesluter unga människor och dem som vill studera i vuxen ålder att varva studier och arbete. Man försvårar det. Vi vill ju annars väldigt gärna uppmuntra det livslånga lärandet. Självklart ska man kunna varva studier

och arbete. Det kan också innebära vissa tider av arbetslöshet. De som har jobbat tidigare och uppfyller villkoren för a-kassa bör i övergångsperioder kunna få det också i fortsättningen. Annars missar vi det här målet.

Prot. 2002/03:71

13 mars

Frågestund

Fler förskollärare

Anf. 47 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Jag har en fråga till Lena Hallengren.

I många kommuner är barngrupperna alldeles för stora i förskolan oavsett maxtaxediskussionen eller inte. För få vuxna gör att barnen inte blir sedda eller att problem inte upptäcks i tid. Det gäller allt från talsvårigheter till motoriska problem. Det gör att skolgången blir svårare för de här barnen.

Regeringen har lovat flera tusen nya förskollärare under den här mandatperioden. Det här skulle göra att barngrupperna blev mindre och att alla barn blev sedda och uppmärksammade på ett bättre sätt.

Min fråga till ministern blir: Vad tänker ministern göra för att löftet förverkligas?

Anf. 48 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Jag delar Owe Hellbergs uppfattning. Våra förskolor har överlag en väldigt bra kvalitet och professionell personal. Jag tror att de allra flesta föräldrar känner sig trygga när de lämnar sina barn på förskolan. Men det är riktigt att vi har fått för stora barngrupper. Vi har fått en för låg personaltäthet. Det har stabiliserat sig efter 90-talets nedskärningar. Det är därför som vi socialdemokrater i regeringen i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet har fattat ett beslut om att under mandatperioden tillföra resurser som motsvarar de tusentals nya lärare som Owe nämner, nämligen 6 000 nya förskollärare, barnskötare och andra vuxna. Jag tycker att det är en väldigt viktig målsättning, och den ska förverkligas under mandatperioden. Owe och jag och Miljöpartiet får gemensamt se till att det också blir så. Men med ekonomin ser det just nu inte riktigt så positivt ut som vi skulle önska. Men det står väldigt högt upp på prioriteringsordningen, det kan jag garantera.

Anf. 49 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Jag har ett förslag till Lena Hallengren. Är det inte rimligt att även förskolan får del av de så kallade Wärnerssonpengarna, att kommunerna får välja om de ska användas i skolan eller i förskolan? Det tjänar faktiskt två syften: dels får vi mer personal i förskolan, dels får vi kommuner som inte drar ned på personal.

Är ministern beredd att stödja ett sådant förslag?

Anf. 50 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Jag är naturligtvis inte beredd att i riksdagen stödja ett förslag som skulle styra om den stora satsning som de 15 000 fler vuxna i skolan innebär. Det är någonting som kommunerna räknar med och som man har en långsiktig planering för. Dessa tillfaller både grundskola och gymnasium men också fritidshem. Jag tror att det är viktigt att de resurserna kan användas där. Det är viktigt att vi ser att det behövs ytterligare

tillskott, och det ska tillfalla förskolan. Där ska vi göra en särskild satsning. Annars är risken att det som vi menar ska tillfalla förskolan lika väl kan användas i skolan, och då är vi inte säkra på att vi uppnår det vi vill.

Gemensamt ska vi se till att förskolan får den här satsningen, och det ska ske under mandatperioden, förhoppningsvis inte alltför sent.

Regionala samverkansorgan

Anf. 51 ULRIK LINDGREN (kd):

Herr talman! Dalarna har som en av några regioner fått möjligheten att inrätta ett så kallat kommunalt samverkansorgan – kommunalförbund mellan länets kommuner inklusive landstingskommunen – för att driva det regionala utvecklingssamarbetet. Nu har samverkansorganet i Dalarna genom sin ordförande Peter Hultqvist känt sig tvingat att skriva till regeringen i ett brev daterat den 5 februari och undra lite grann. De utfästa ekonomiska medel för det regionala utvecklingsarbetet som organet skulle förfoga över blev inte 80 utan 19,6 miljoner. Befogenheterna, skriver man, som förutskickades i budgetpropositionen har samverkansorganet inte fått. Fortfarande i denna dag har man inte fått något svar från regeringen på sin skrivelse från den 5 februari.

Den fråga som jag tänkte ställa till vice statsminister Margareta Winberg är: Vill du och regeringen egentligen inte ha dessa regionala samverkansorgan då behandlingen är så styvmoderlig och vänsterhänt?

Anf. 52 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Svaret på den sista frågan är: Naturligtvis vill vi det. Det var därför som vi också öppnade den här möjligheten i avvaktan på den större – kanske eller förhoppningsvis, vilket man väljer – organisationsförändring som kommer efter den utredning som leds av landshövdingen i Västerås. I avvaktan på denna kan man alltså göra den här typen av kommunalt samverkansförbund.

Beträffande det brev som har kommit in är jag inte ansvarigt statsråd. Därför kan jag inte kommentera det. Man brukar alltid få svar när man skriver till regeringen, även om det ibland kan ta lite tid, så jag är övertygad om att Peter Hultqvist kommer att få svar. Jag kan också konstatera att Peter själv sitter i Svegfors utredning, så han kan också där vara med och påverka det längre skeendet.

Anf. 53 ULRIK LINDGREN (kd):

Herr talman! Kristdemokraterna var skeptiska till att inrätta en fjärde regional nivå med oklara befogenheter. Därtill är den inte direktvald. Men nu har vi ju den här möjligheten till ett organ för samverkan mellan kommunerna. Då gäller det förstås att göra det bästa möjliga av situationen. Men Dalarna har ju inte tid att vänta i fyra år innan Ansvarsutredningen kommit fram till hur det nya offentliga styret i Sverige ska struktureras. I Dalarna är man naturligtvis mycket intensivt intresserad av att det blir effektivitet och resurser i dag i det regionala utvecklingsarbetet. Det är gott och väl att Peter finns med i det här arbetet, också som ordförande för samverkansorganet.

Kan du, Margareta Winberg, som ändå är vice statsminister, förstå frustrationen? Tiden går, man ligger i startblocken men kommer inte till skott därför att man inte får något besked om hur det ska bli. Man upplever sig bara som en kuliss i väntan på vad och när.

Prot. 2002/03:71

13 mars

Frågestund

Anf. 54 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jag kan visst förstå det. Bakgrunden till utredningen och bakgrunden till möjligheten att få bilda den här typen av kommunalförbund är att efter det att några län i Sverige hade slagits ihop, i Skåne och i Västra Götaland – det gjordes en och annan typ av försök i Kalmar och kanske ytterligare något län – ville plötsligt alla län göra på ett nytt sätt. Det var naturligtvis ganska svårt att tillgodose alla läns krav, och då blev det den här lösningen i stället. Jag vill inte kalla det en nödlösning, men kalla det en övergångslösning i väntan på något annat. Det är klart att övergångslösningar alltid har en tendens att också bli lite grann av provisorium, och då kan man känna frustration. Det förstår jag fuller väl.

Jag hoppas att brevsvaret, som jag för övrigt kan skynda på efter denna påstötning, ska kunna klargöra vad det är som är konstigt i frågan.

Abortlagstiftningar inom EU

Anf. 55 TINA ACKETOFT (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till vice statsminister tillika jämställdhetsminister Margareta Winberg.

Som folkpartist är jag per definition för EU, ett EU som ska bygga på de mänskliga rättigheterna. Men det är tydligt att de mänskliga rättigheterna inte omfattar våra så kallade reproduktiva rättigheter. Kvinnors rätt till abort är tydligen väldigt mycket en hälsofråga och en religionsfråga, inte en mänsklig rättighet.

Sedan 1993 är det förbjudet med abort i Polen, Portugal, Malta, Nordirland. Det finns ett antal länder inom EU som alla har en mycket svår hållning vad gäller abortlagstiftning.

Det är möjligt att jag är fördomsfull, men jag misstänker att om männen hade blivit oönskat gravida hade aborträtten säkert hamnat under begreppet mänskliga rättigheter. Därför skulle jag vilja fråga jämställdhetsministern vad hon anser om detta och, om hon håller med mig, hur hon agerar på EU-plan.

Anf. 56 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jag delar Tina Acketofts oro i de här frågorna. Problemet har egentligen sin grund i de gamla motståndarna till kvinnors reproduktiva hälsa, det vill säga ledningen för Vatikanen och vissa fundamentalistiska stater. Till detta kan man nu också, tyvärr, lägga USA. Det första Bush gjorde när han blev president var nämligen att dra in anslagen för de nationella och internationella organisationer som arbetar med kvinnors ställning, inklusive kvinnors reproduktiva hälsa. Det har vållat mycket bekymmer, inte minst i tredje världen. Det har också lett till att vissa strömningar som också tidigare fanns inom EU och i de nya länderna har fått ökad legitimitet, anser de, på grund av USA:s svängning i frågan.

Vad vi gör nu är att vi försöker hitta allierade som står på den nordiska modellens sida. Vi jobbar med detta gentemot andra länder. Vi försöker också motarbeta en ny kvinnokonferens tio år efter FN:s kvinnokonferensens 1995, därför att det vore ett stort bakslag för världens kvinnor.

Anf. 57 TINA ACKETOFT (fp):

Herr talman! Det så kallade framtidskonventet verkar ha glömt bort jämställdheten i den text som tagits fram. Det är möjligt att jag börjar bli lite paranoid här, men kan det bero på att framtidskonventet utgjordes av 10–20 % kvinnor?

Vi har ju faktiskt ett gemensamt regelverk som vi skulle kunna ta till för de mänskliga rättigheterna, som de definieras av FN. Jag tycker fortfarande att det är märkligt att man inte kan lägga tillräcklig tyngd bakom detta.

Jag skulle igen vilja höra vad vår jämställdhetsminister från svenskt håll gör för att ta itu med denna fråga.

Anf. 58 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! I framtidskonventet har arbetet med jämställdhetsfrågor varit oerhört trögt. Där har Sverige drivit på. Lena Hjelm-Wallén, som är regeringens representant och 1 av 14 % kvinnor i konventet, har drivit på. Vi är inte alls säkra på att vi har nått ända fram.

I förrgår skrev jag tillsammans med min danska och min finska kollega ett brev som ska användas i förhandlingar med ledningen för konventet, så vi försöker faktiskt på olika sätt att driva på.

När det gäller att se det som mänskliga rättigheter stöter det på patrull just av de skäl som jag tidigare tog upp: därför att man då inkluderar områden som är så kontroversiella för vissa länder, och numera tyvärr också för USA.

Granskning av livförsäkringsbolagen

Anf. 59 AGNETA RINGMAN (s):

Herr talman! Jag har en fråga till biträdande finansminister Gunnar Lund.

De senaste dagarna har kritiken mot livförsäkringsbolagen varit hård. Man kan säga att vi upplever något av en förtroendekris på det här området.

Finansinspektionen har tidigare varnat för att ett antal livbolag kommer att få svårt att klara sina åtaganden gentemot försäkringstagarna. Det har också framkommit en del tvivelaktiga interna affärer.

Hur ser biträdande finansministern på den uppkomna situationen, och vad gör regeringen för att hantera förtroendekrisen hos livbolagen?

Anf. 60 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Herr talman! Det första jag vill säga är att ingen enskild försäkringstagare ska oroa sig. Försäkringsbolagen är ansträngda men de är solventa, det vill säga att de har tillräckligt med kapital för att täcka sina åtaganden.

Jag har också noterat den kritik och den debatt som förekommit kring livbolagen de senaste månaderna. Det har kretsat kring den information de ger, deras svårigheter att skilja mellan försäkringstagare och aktieägare. Jag tycker därför att tiden är kommen att ge ett uppdrag till Finansinspektionen att före sommaren mer grundligt och systematiskt granska livbolagen i en rad avseenden. Jag tänker föreslå regeringen att lämna Finansinspektionen ett sådant uppdrag.

Anf. 61 AGNETA RINGMAN (s):

Herr talman! Jag tycker naturligtvis att det är viktigt att försäkringstagarna inte blir lidande och förlorar pengar i framtiden.

Anser biträdande finansministern att de här åtgärderna kommer att räcka eller kan vi förmoda att det kommer att behövas ännu fler åtgärder i framtiden?

Anf. 62 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Herr talman! Vi får börja med detta i det korta perspektivet och se vad det ger. Det kan ju komma förslag ur den granskningen som vi sedan får anledning att omsätta i praktiken.

Men jag tror att vi också behöver göra en grundligare översyn av lagstiftningen på det här området och av de bolagsformer som försäkringsrörelserna bedrivs i. Det är för att se till att man i framtiden ska kunna hålla en rågång mellan vad som å ena sidan är försäkringstagares intressen och skyldigheter och vad som å andra sidan är aktieägarnas.

Babybio och åldersgränser

Anf. 63 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag ska ställa en fråga till kulturminister Marita Ulvskog. Sedan några år tillbaka finns det något som kallas babybio på olika håll i Sverige, på dagtid, för föräldralediga mammor och pappor. Det har blivit väldigt populärt, eftersom det är svårt att ta med sig baby och barnvagn på ordinarie bioföreställningar. På de här speciella babyföreställningarna, har jag lärt mig, är ljudet lägre. Det är även paus inlagd för blöjbyte och matning.

I en av morgonens tidningar kunde vi läsa en intervju med Biografbyråns chef Gunnel Arrbäck, där hon konstaterar att det här med babybio faktiskt kan vara olagligt. Det kan möjligen också stoppas. Det handlar nämligen om åldersgränser här. Det gäller ju många filmer som visas i dag. Inte ens nyfödda barn i vagn kommer in på barnförbjudna filmer.

Lagen är glasklar, säger chefen för Biografbyrån. Men hon konstaterar samtidigt att den här lagstiftningen borde ses över. Det är 15 år sedan sist, och mycket har ju hänt. Därför undrar jag, och vill fråga kulturministern, om inte även hon tycker att lagstiftningen bör ses över och att de här konsekvenserna är orimliga.

Anf. 64 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Jag vill först säga att jag tycker att det är ett bra initiativ, en bra verksamhet, med bebisbio. Jag tror att det betyder mycket för mammor och pappor som är hemma med sina små barn. De filmer som

enligt gällande lagstiftning kan komma i fråga är ju sådana som är barn-tillåtna eller tillåtna från sju år. Det innebär ju inte att det bara är barnfilmer som kan förekomma och visas på bebisbio. Biografbyrån, som ju Gunnel Arrbäck är chef för, bedömer en film utifrån om innehållet skulle kunna vålla barn i en aktuell åldersgrupp psykisk skada, inte utifrån vilken behållning olika åldersgrupper kan ha av olika filmer. Det är också den grund som bebisbion bygger på.

Anf. 65 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! De här filmerna riktas ju inte till barnen utan till föräldrar som vill kunna komma in. Barnen ligger som sagt och sover och är ganska små. Det oroar mig att man allt oftare, både i och utanför offentliga lokaler, kan se skyltar där det står "Barnvagnar undanbedes" och att det också på flera håll blir irritation över barn som låter och gråter. Det här är naturligtvis inte bara en politisk fråga.

Vi vill ju att det ska födas fler barn. Att man vill ha barn är ett tecken på framtidsstro. Men just biobesök är en sådan sak som många föräldrar tvingas avstå, för det känns kanske lite lyxigt att anlita barnvakt bara för att gå på bio.

Jag hoppas i alla fall att kulturministern tar till sig frågan och att det så småningom blir en översyn när det handlar om den här lagstiftningen. Den här formen av tolkningar ger ett löjets skimmer, tycker jag i alla fall, över alltihop.

Anf. 66 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Jag vill bara helt kort säga att jag som sagt tycker att det är en bra verksamhet för föräldrarna. Det är inte så att lagstiftningen, den befintliga lagstiftningen, innebär att de tvingas sitta och titta bara på småbarnsfilmer. Bebisbion kan visa rätt mycket film även inom gällande lagstiftning.

Handelseffekter vid EMU-inträde

Anf. 67 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! EMU-debatten börjar ju komma i gång på allvar, och i takt med att den har startat har också den EMU-kritiska opinionen vuxit. Det är ju glädjande för alla oss som tycker att vi ska slå vakt om möjligheterna att ha kvar makten över räntan och penningpolitiken via en egen riksbank och inte skrota kronan till förmån för euron.

I en tidningsartikel häromdagen använde den ansvarige ministern Gunnar Lund ett av ja-sidans paradargument, att handeln mellan länder ökar så mycket om vi går med i EMU. Samtidigt publicerade tidningen Affärsvärlden i samma veva en artikel där de hade undersökt den där saken. Den visade att från den 1 januari 1999, när EMU startade, till år 2002 är det tvärtom så att handeln inte alls har ökat mellan EMU-länderna. Den ligger ganska stilla. Kan man se någon tendens är det snarare att handeln har ökat med länder utanför EMU-kretsen. Jag undrar: Vilket underlag använde EMU-minister Lund när han skrev den här artikeln, så att också vi andra kan få del av detta eftersom det är motstående uppgifter?

Anf. 68 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Herr talman! Jag tycker det är bra att det här kommer upp till diskussion. Jag är inte alls bergfast säker på det ena eller andra resultatet. Det är fyra år vi har att studera. Man ska närma sig det där med en viss ödmjukhet.

Jag har ändå träffat på en rad studier som visar att det har positiva handelseffekter. Jag kan nämna ekonomen Rose, vid något av de amerikanska universiteten, tror jag, Richard Layard vid London School of Economics och en nyligen publicerad rapport av Inter-American Development Bank. Dessa studier visar entydigt att ett inträde i en gemensam valuta har en påtagligt positiv effekt på handel, och för övrigt också på investeringsflöden.

Anf. 69 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Ursäkta, men det förefaller som att de som förordar ett EMU-medlemskap i takt med att den EMU-kritiska opinionen växer nu tar till alltmer tveksamma argument för att söka styrka sin sak. Vid något universitet har någon forskare sagt, säger nu ministern. Den här undersökningen är ju handfast och finns redovisad i tidningen Affärsvärlden. Jag begär då att EMU-ministern redovisar öppet och tydligt vilka undersökningar han baserar detta på så att debatten kan föras på en saklig och sansad nivå.

Jag är väldigt orolig om den ansvarige EMU-ministern går i spetsen för en debatt som tenderar att bli tveksam ur saklig synpunkt. Jag är angelägen om, och jag hoppas också att företrädarna för ja-sidan är det, om att vi får en sansad, saklig och bra debatt inför EMU-omröstningen. Då är det viktigt att man inte använder undersökningar som har ett tveksamt underlag. Jag hoppas att EMU-ministern är beredd att redovisa de här undersökningarna och i fortsättningen gå i spetsen för en saklig och balanserad debatt om EMU-frågan.

Anf. 70 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Herr talman! Det är i allra högsta grad min strävan. Frågeställaren högg några fria citat ur en veckotidning som belägg för att det skulle ha negativa effekter för handeln. Jag pekade på tre namngivna rapporter. Jag ska med nöje skicka över samtliga tre rapporter. Det är mycket seriösa forskningsinsatser som har gjorts med detta resultat. Jag kommer dessvärre inte ihåg var ekonomen Rose är verksam någonstans i USA, men även det ska jag kunna komplettera med.

Tillämpningen av a-kasseregler

Anf. 71 LARS LILJA (s):

Herr talman! Det här är en fråga till arbetslivsminister Hans Karlsson. Det gäller tillämpningen av a-kassan. Det är lite komplicerat. Jag ska försöka exemplifiera så att ni förstår vad jag menar. Det handlar om en kvinna. Vi kan kalla henne Marie. Hon är föräldraledig från sitt heltidsjobb. Hon blir uppsagd under föräldraledigheten och erbjuds ett deltidsjobb. Hon kontrollerar med a-kassan och får ett besked att om hon blir

uppsagd från sin halvtidstjänst ska hon få behålla a-kassa på heltid eftersom föräldrapenningstiden anses överhoppningsbar.

När hon sedan, vilket hon fruktade, ett halvår senare *blir* uppsagd från sin halvtidstjänst har Regeringsrätten i en dom fastställt att hon endast har rätt till a-kassan på halvtid. Det här är naturligtvis ett bekymmer. Nu undrar jag om arbetslivsminister Hans Karlsson har någon idé om hur vi ska lösa ett sådant problem.

Anf. 72 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Det är ju domstolarna som tolkar våra lagar, men regeringen har uppmärksammat den här domen och ingen tycker att det är en bra utgång. Därför kommer vi att se över lagstiftningen. Vi jobbar nu på att ta fram en departementspromemoria som så småningom ska kunna leda fram till en proposition i syfte att förändra lagstiftningen så att det där problemet inte kvarstår.

Anf. 73 LARS LILJA (s):

Herr talman! Tack för det svaret. Det var naturligtvis mycket glädjande.

Låt oss fullfölja exemplet Marie. Vi antar att hon när hon, i ett läge där hon arbetar halvtid och är föräldraledig halvtid, kommer överens med sin man om att han ska jobba deltid och vara föräldraledig deltid – vilket vi ju faktiskt vill. Då riskerar också han att hamna i samma situation. Då får frågan plötsligt ett mycket viktigt jämställdhetsperspektiv. Jag kan tänka mig att arbetslivsminister Hans Karlsson kan få lite hjälp av jämställdhetsminister Margareta Winberg att sätta tryck på den här frågan.

Släckning av det analoga TV-nätet

Anf. 74 MARTIN ANDREASSON (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till Marita Ulvskog.

Propositionen om digital-TV väntas hamna på riksdagens bord någon av de närmaste dagarna. Min avsikt är inte att föregripa propositionens enskilda förslag utan att ta upp en rent principiell fråga.

Regeringen väntas i propositionen föreslå att det analoga TV-nätet ska släckas senast år 2007. Därefter måste alla ha digitalboxar – en box per TV-mottagare – för att alls kunna titta på TV. En digitalbox kostar i dag minst 2 000 kr om man inte vill binda sig till en viss distributör. Även om priset kommer att falla blir det en jättekostnad för hushållen. Min fråga är: Är det verkligen rimligt att staten genom att tvinga fram en släckning av det analoga nätet före ett visst datum tvingar hushållen till stora utgifter för att alls kunna fortsätta att se på TV?

Anf. 75 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Teknikutveckling har vi på alla områden. Vi kör inte med ånglok längre. Vi har cd-spelare i stället för LP-skivor och gamla grammofonskivspelare. Även på TV:s område har det skett en dramatisk utveckling. All produktion av television sker i dag digitalt. I stort sett all satellitdistribution av TV sker i dag digitalt. Det är naturligtvis viktigt att också den samhällsägda infrastrukturen – marknätet, som garanterar att i

princip alla hushåll i Sverige kan få se TV också i framtiden – digitaliseras och inte skrotas. Det kommer digital-TV-propositionen att handla om.

Kostnaderna för de enskilda hushållen ska bli så små som möjligt. Det är den fasta ambitionen. Vi kommer att gå annorlunda till väga än man har gjort i till exempel USA, där man har valt att efter ett visst datum förbjuda försäljning av TV-apparater som saknar digitalomvandlare. Vi går en annan och billigare väg.

Anf. 76 MARTIN ANDREASSON (fp):

Herr talman! Digital-TV kommer på bred front. Det är det ingen tvekan om. Men frågan är återigen om det verkligen ska vara statens uppgift att tvinga fram detta teknikbyte, eller om det kan överlåtas till branschen och konsumenterna. Marita Ulvskog nämnde själv exemplet LP-skivor. När vi bytte från LP-skivor till cd-skivor skedde det i den takt som branschen och konsumenterna själva avgjorde. Det var inget som staten tvingade fram. På samma sätt borde det kunna vara med införandet av digital-TV.

Även om Marita Ulvskog säger att kostnaderna för konsumenterna ska bli så små som möjligt handlar det sammantaget om mångmiljardbelopp för hushållen. Varför ska staten tvinga fram ett teknikbyte som borde kunna komma i den takt som branschen och konsumenterna är mogna nog att avgöra?

Anf. 77 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Martin Andreasson tillhör en minoritet i riksdagen med sin uppfattning att marknaden ska sköta allt och staten så lite som möjligt. Det är fem partier i riksdagen som tycker att det är viktigt att även staten har en roll och tar ett ansvar när det gäller detta teknikskifte.

Från regeringens sida kommer vi tydligt att argumentera för denna uppfattning i den proposition som läggs på riksdagens bord nästa vecka. Då kommer också Martin Andreasson att få svar på alla sina frågor, tror jag.

Kvaliteten på fritidshemmen

Anf. 78 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Jag börjar med tre påståenden:

1. Skolbarnomsorgen är en del av utbildningssystemet.
2. Fritidshemmen ska tillsammans med skolan utgöra en helhet.
3. Skolbarnomsorgen ska, precis som skolan, vara likvärdig för alla barn, och alla barn ska ha rätt till plats oavsett klass, kön eller ursprung.

Det är tre påståenden som jag tror att förskole- och ungdomsminister Hallengren instämmer i. I förra veckan kom Skolverket med en rapport där man talade om kvaliteten inom fritids. Min första fråga är: Hur ser ministern på Skolverkets rapport om att kvaliteten på fritids är hotad med tanke på barns och ungas behov av en helhet?

Anf. 79 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Den rapport som Lennart Gustavsson syftar på tror jag egentligen är samma rapport som när man följde upp maxtaxan. Den visar att alltför många barn efterfrågar möjligheten att delta i fritidshemsverksamheten. Det är väl väldigt positivt. Däremot blir närvarotiden för barnen kortare. Man tillbringar alltså kortare tid per dag i fritidshem.

De 15 000 fler vuxna som finns i skolan kan också tillfalla fritidshemmen, men jag tror att få kommuner har utnyttjat möjligheten att anställa mer fritidshemspersonal. Frågan är egentligen inte min utan Thomas Östros. Det är klart att vi får titta vidare på detta, och jag hoppas att det här var en väckarklocka inte bara för riksdagen och regeringen utan också för kommunpolitikerna, som ju faktiskt är de som förfogar och bestämmer över hur de så kallade Wärnerssonpengarna ska användas – till fritidshemmen också, hoppas jag.

Anf. 80 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Jag ställde frågan till statsrådet just i hennes egenskap av ungdomsminister. Fritidsverksamhet och skolbarnomsorg är ju frågor som rör barnens helhet.

Rapporten, som också jag är bekymrad över, visar ju, tvärt emot de delar som berör förskolan, att på fritidshemmen växer grupperna och personaltätheten minskar. Jag delar uppfattningen att man kan använda de här resurserna, de så kallade Wärnerssonpengarna, även inom fritidshemmen. Det är bra. Skolverket har i rapporten ett förslag som jag skulle vilja ha en kommentar från statsrådet Hallengren om. Förslaget är att när kommunerna gör kvalitetsredovisningar – som vi är överens om att man ska bli bättre på – ska man få in en konsekvensanalys när det gäller barngruppernas storlek och personaltätheten. Hur viktigt anser ministern att det är?

Anf. 81 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Jag har faktiskt inte tagit ställning till vad jag tycker om konsekvensanalys. Jag tror att det inte är helt enkelt att tillämpa konsekvensanalys om vi ska se till kvaliteten som helhet. Jag menar att kvalitet är mer än gruppstorlek och personaltäthet, både i förskola, fritidshem och skola. Kvalitet är något mycket mer. Det handlar om den helhet som finns där. Det är klart att gruppstorleken i fritidshemmen påverkas. Därför tror jag inte att det är helt enkelt att göra en konsekvensanalys, men vi får väl återkomma i diskussionen om detta.

Kvinnorepresentation i statens bolag

Anf. 82 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till vice statsministern. Riksdagens revisorer har nyligen granskat statens styrning av statens bolag. Det framgår att i ett mindretal av företagen har kvinnorna den representation som staten själv genom statsministern har förespråkat. Jag vill fråga: Hur ska vi lyckas förmå regeringen att leva upp till sina egna uttalanden?

Anf. 83 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):
Herr talman! Det är en väldigt viktig fråga som tas upp.

Prot. 2002/03:71
13 mars

När det gäller representationen i styrelser har jag varit ute i diskussionen om det privata näringslivet och hur det styrs. Vi kan konstatera att det i de börsnoterade bolagens styrelser finns 6,3 % kvinnor. I den statliga sfären har vi satt upp ett internt mål som innebär att vi under detta år ska nå 40 % kvinnor i de statliga bolagsstyrelserna. Vi är i dag uppe i 37 %, så vi kommer att nå 40 % innan detta år är slut.

Frågestund

Sedan håller vi på att arbeta med ledningen. Styrelser är en sak. Men vi vill också på sikt få till stånd en jämn fördelning av ledningen, det vill säga helt enkelt generaldirektörer och bolagschefer i övrigt, vad de nu kan ha för titel. Där är vi inte framme ännu. Men vi arbetar med det också.

Abortresor till Sverige

Anf. 84 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Vice statsminister Margareta Winberg har talat om att det finns en koalition mellan Bushadministrationen och Heliga stolen och en del konservativa stater när det gäller att arbeta mot kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter och inte minst rätten till abort. Där är Sverige oerhört tydligt, och jag är väldigt tacksam för den linje som Margareta Winberg företräder runtom i vår omvärld.

Men jag menar att vi skulle kunna göra en lagändring på hemmaplan som skulle kunna stödja detta arbete, nämligen att ge utländska kvinnor möjlighet att resa till Sverige och göra abort här på samma sätt som svenska kvinnor en gång reste till Polen och gjorde abort. Irländska kvinnor reser i dag till England och gör abort, och kvinnor från Österrike reser till Holland. Här tycker jag att vi skulle kunna göra en konkret insats men också något som skulle vara principiellt viktigt.

Är Margareta Winberg och regeringen beredd att göra denna lagändring?

Anf. 85 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Den här frågan har varit uppe i kammaren tidigare. Jag vet inte om det var på grund av det eller om det kom i gång tidigare, det kan jag inte säga, men den frågan är i alla fall föremål för beredning på Socialdepartementet. Det pågår alltså ett arbete.

Anf. 86 TALMANNEN:

Därmed var dagens frågestund slut.

7 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Skrivelser

2002/03:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under
2002

2002/03:83 Sverige i Förenta nationerna

8 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 13 mars

2002/03:233 av *Else-Marie Lindgren* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros

Skolskjuts

2002/03:234 av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsminister Leni Björklund

Flytten av Swedint till Kungsängen

2002/03:235 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Rattfylleri

2002/03:236 av *Elizabeth Nyström* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Riksväg 45

2002/03:237 av *Inger René* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Vägen som tillväxtfaktor i Västra Götaland och i Bohuslän

2002/03:238 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till näringsminister Leif Pagrotsky

Situationen för svenska vin- och spritproducenter

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 mars.

9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 mars

2002/03:660 av *Rolf Gunnarsson* (m) till statsrådet Berit Andnor
Sänkt pension

2002/03:661 av *Annelie Enochson* (kd) till miljöminister Lena Somestad

Återvinning av belägningsmassor

2002/03:662 av *Rosita Runegrund* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Bromsmediciner till Sydafrikas gravida aidsjuka

2002/03:663 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till näringsminister Leif Pagrotsky

Det svenska jordbruket

2002/03:664 av *Ina Järlesjö* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Mäns våld mot kvinnor

2002/03:665 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Illegal jakt

2002/03:666 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till statsrådet Jan O Karlsson
Avvisningsstopp för ivorianer

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 18 mars.

10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 12 mars

2002/03:580 av *Christer Nylander* (fp) till statsminister Göran Persson
Information om försämrade statsfinanser

2002/03:611 av *Henrik S Järrel* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Sjösäkerhet

2002/03:623 av *Rolf Gunnarsson* (m) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Antalet poliser i Dalarnas län

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 18 mars.

11 § Kammaren åtskildes kl. 15.01.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.27 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Särskilt anordnad debatt om trygghetssystemens utformning.....	1
Anf. 1 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	1
Anf. 2 STEN TOLGFORS (m)	3
Anf. 3 BO KÖNBERG (fp).....	5
Anf. 4 STEFAN ATTEFALL (kd).....	6
Anf. 5 ULLA HOFFMANN (v).....	8
Anf. 6 BIRGITTA CARLSSON (c).....	9
Anf. 7 MONA JÖNSSON (mp)	11
Anf. 8 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	12
Anf. 9 STEN TOLGFORS (m)	13
Anf. 10 BO KÖNBERG (fp).....	14
Anf. 11 STEFAN ATTEFALL (kd).....	15
Anf. 12 ULLA HOFFMANN (v).....	16
Anf. 13 BIRGITTA CARLSSON (c).....	17
Anf. 14 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	17
Anf. 15 STEN TOLGFORS (m)	18
Anf. 16 BO KÖNBERG (fp).....	19
Anf. 17 STEFAN ATTEFALL (kd).....	20
Anf. 18 ULLA HOFFMANN (v).....	20
Anf. 19 BIRGITTA CARLSSON (c).....	21
Anf. 20 MONA JÖNSSON (mp)	21
Anf. 21 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	22
2 § Justering av protokoll	22
3 § Avsägelse	22
4 § Anmälan om kompletteringsval till Europarådets svenska delegation.....	22
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	23
Ajournering.....	23
Återupptagna förhandlingar	23
6 § Frågestund	23
Anf. 22 TALMANNEN	23
<i>Regeringens flygresor.....</i>	<i>23</i>
Anf. 23 LARS-IVAR ERICSON (c).....	23
Anf. 24 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	24
Anf. 25 LARS-IVAR ERICSON (c).....	24
Anf. 26 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	24
<i>Kapitalbildningen i samhället</i>	<i>24</i>
Anf. 27 FREDRIK REINFELDT (m)	24
Anf. 28 Statsrådet GUNNAR LUND (s).....	25
Anf. 29 FREDRIK REINFELDT (m)	25
Anf. 30 Statsrådet GUNNAR LUND (s).....	26
<i>Nya sjuklöneförslaget.....</i>	<i>26</i>
Anf. 31 MARIA LARSSON (kd).....	26
Anf. 32 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	26

Anf. 33 MARIA LARSSON (kd).....	27	Prot. 2002/03:71
Anf. 34 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	27	13 mars
<i>Effekterna av maxtaxan</i>	27	
Anf. 35 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	27	
Anf. 36 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	27	
<i>Bildkonstnärernas situation</i>	28	
Anf. 37 EVA ARVIDSSON (s).....	28	
Anf. 38 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	28	
Anf. 39 EVA ARVIDSSON (s).....	29	
<i>Textning av TV-program</i>	29	
Anf. 40 LENNART KOLLMATS (fp).....	29	
Anf. 41 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	29	
Anf. 42 LENNART KOLLMATS (fp).....	29	
Anf. 43 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	30	
<i>Studenternas a-kassa</i>	30	
Anf. 44 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	30	
Anf. 45 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	30	
Anf. 46 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	30	
<i>Fler förskollärare</i>	31	
Anf. 47 OWE HELLBERG (v)	31	
Anf. 48 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	31	
Anf. 49 OWE HELLBERG (v)	31	
Anf. 50 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	31	
<i>Regionala samverkansorgan</i>	32	
Anf. 51 ULRIK LINDGREN (kd).....	32	
Anf. 52 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	32	
Anf. 53 ULRIK LINDGREN (kd).....	32	
Anf. 54 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	33	
<i>Abortlagstiftningar inom EU</i>	33	
Anf. 55 TINA ACKETOFT (fp).....	33	
Anf. 56 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	33	
Anf. 57 TINA ACKETOFT (fp).....	34	
Anf. 58 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	34	
<i>Granskning av livförsäkringsbolagen</i>	34	
Anf. 59 AGNETA RINGMAN (s)	34	
Anf. 60 Statsrådet GUNNAR LUND (s)	34	
Anf. 61 AGNETA RINGMAN (s)	35	
Anf. 62 Statsrådet GUNNAR LUND (s)	35	
<i>Babybio och åldersgränser</i>	35	
Anf. 63 LENA ADELSON LILJEROTH (m)	35	
Anf. 64 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	35	
Anf. 65 LENA ADELSON LILJEROTH (m)	36	
Anf. 66 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	36	
<i>Handelseffekter vid EMU-inträde</i>	36	
Anf. 67 SVEN BERGSTRÖM (c).....	36	
Anf. 68 Statsrådet GUNNAR LUND (s)	37	
Anf. 69 SVEN BERGSTRÖM (c).....	37	
Anf. 70 Statsrådet GUNNAR LUND (s)	37	

<i>Tillämpningen av a-kasseregler</i>	37
Anf. 71 LARS LILJA (s).....	37
Anf. 72 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	38
Anf. 73 LARS LILJA (s).....	38
<i>Släckning av det analoga TV-nätet</i>	38
Anf. 74 MARTIN ANDREASSON (fp)	38
Anf. 75 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	38
Anf. 76 MARTIN ANDREASSON (fp)	39
Anf. 77 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	39
<i>Kvaliteten på fritidshemmen</i>	39
Anf. 78 LENNART GUSTAVSSON (v).....	39
Anf. 79 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	40
Anf. 80 LENNART GUSTAVSSON (v).....	40
Anf. 81 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	40
<i>Kvinnorepresentation i statens bolag</i>	40
Anf. 82 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	40
Anf. 83 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	41
<i>Abortresor till Sverige</i>	41
Anf. 84 CARINA HÄGG (s).....	41
Anf. 85 Vice statsminister MARGARETA WINBERG (s)	41
Anf. 86 TALMANNEN	41
7 § Bordläggning	41
8 § Anmälan om interpellationer	42
9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	42
10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	43
11 § Kammarén åtskildes kl. 15.01.	43

